

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בעת רעוא דרעוין

פרשת בשלח - שירה

בעיר סטעמפארד קאנעטיקעט יצ"ו

(העתקה באידיש)

* * *

חמשה עשר בשבט

* * *

פרשת יתרו

שנת תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תרל"ז

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בסעודה שלישית פרשת בשלח - שירה תשע"א לפ"ק
שבת התוועדות בעיר סטעמפארד קאנעטיקעט יצ"ו

הנסים הוא ללמד להאדם, שיש לעולם אלו-ה' מהדשו ויודע ומשגיח ויכול, כי המופת מורה על ההשגחה, כי לא עוז אותם למקרים. ומורה על החידוש, כי הם שלו שצראם מאין. ומורה על היכולת, שהוא שליט בכל, אין מעכב צידו. ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, אלא אם יעשה המצוה ילחינו שגרו וכו' עכ"ל"ק.

ובבזוה שהמטיר ה' להם צמדצר מן ארבעים שנה, למדו לדעת ולהשכיל כי מוזנותיו של אדם קצוצים לו מן השמים, ולא העדיף המרצה והממעט לא החסיר, איש לפי אכלו לקטו (טו-יח). וגם היום צומן שלא יורד מן, ואין לעינינו עוד נס נגלה, מכל מקום פרנסת האדם הוא דוגמת המן בנס נסתר, שמסבב כל הסיבות

ויאמר משה זה הדבר אשר לזה ה', מלא העמר ממנו למשמרת לדורותיכם, למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם צמדצר, 'צהויאי אתכם מארץ מצרים' (טו-טז). ולכאורה סיומא דקרא מיותר, כי ירדת המן לא היתה בעולם אלא פעם אחת צמדצר. וצ"ש"י למשמרת לדורותיכם, צימי ירמיהו, כשהיה ירמיהו מוכיחם למה אין אתם עוסקים בתורה, והם אומרים נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה מהיכן נתפרנס, הוציא להם נגננת המן, אמר להם הדור אתם ראו את דבר ה' (ירמיה ז-לא), שמעו לא נאמר אלא ראו, בזה נתפרנסו אבותיכם, הרצה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו (מכילתא) ע"כ. ולכאורה הרי אין סומכין על הנס (פסחים סד:), ואין יסמכו לומדי תורה על ירדת המן, ולא ישתדלו על פרנסתם, הנהג בהם מנהג דרך ארץ (צרכות לה:).

וצראה על פי מה שכתב הרמב"ן (שמות יג-טו) כי תכלית

על היס. ופירש בזה הכתוב, הפך יש ליבשה בנהר יעברו ברגל (מהלים סו-ו), כי הנסים והנפלאות הנראין בים, הנדיק רואה גם ביבשה ע"ש.

ובדרשות חתם סופר (לפסח רסא). כתב, דצמדבר חוץ מהנס הנגלה של ירידת המן, ראו גם הנס הנסתר, דאיתא בגמרא (קידושין לח.) ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה (שמות טו-לה), וכי ארבעים שנה אכלו, והלא ארבעים שנה חסר שלשים יום אכלו [כי בט"ו באייר המן התחיל לירד]. אלא לומר לך, עוגות שהוציאו ממצרים, טעמו זהם טעם מן ע"ב. וברש"י צפרשתנו (טו-ה) שאכלו משירי הצנץ [משירי המנה] ששים ואחת סעודות, וירד להם מן צששה עשר באייר ע"ש. אם כן ראו צעיניהם שגם בלחם הגשמי, יש בו צרכת המן. וזה שאמר למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם בצמדבר, היינו המן, וגם אותה החררה אשר האכלתי אתכם 'צ'הוציאי אתכם מארץ מצרים', שטעמו טעם מן בהשירי מנה, ומזה תשפטו שיש יכולת ציד ה' לעשות כן גם צמאלכם, על כן מעטו צעסק ועסקו צמורה ע"ב.

ויש להוסיף עוד, דאיתא בגמרא (סוטה יא.) צשכר נשים נדקניות שהיו צאותו הדור, נגאלו אצותינו ממצרים וכו'. כיון שמגיע זמן מולדיהן

כדי להמציא להאדם מזונו, והרצה שלוחין למקום להכין מזונו, ואם צחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו וגו', ואכלתם לחמכם לשובע (ויקרא טו-ג), וברש"י אוכל קמעא ומתצרך צמעיו, והוא נס נסתר צאין רואה, שהוא שבע צמעט. ורואין זאת צחוש אלל העוסקים צמסחר, שלפעמים מוציח צמלכה מועטת צשעה קצר הון רב, שזהו מעין הצרכה שאוכל קמעא ומתצרך צמעיו. וכמו כן מתצרך שאין מוזמן לו הוצאות והפסדים צרכשו. וזה ה' לגנוז מהמן לדורות, שיראו את הלחם אשר האכלתי אתכם צמדבר, צנס נגלה, ויצאו להודות על הנס הנסתר, שדוגמת צרכה זו יש גם צלחם הפשוט, והרצה שלוחין יש למקום להכין מזונם.

ובבזו שפירש צנועם אלימלך (סוף ליקוטי שושנה) הכתוב צפרשתנו, ובני ישראל הלכו ציבשה צתוך היס (יד-כט), כי צשעה שרואים נס גלוי, מתחילים להאמין כי גם צחיים הטבעיים הפשוטים קיימת השגחה עליונה ומתרחשים נסים מופלאים, אף כי הכל רגילים להם ואין משגיחים בהם. וזהו שאמרה תורה, 'ובני ישראל' כיון שראו נס גלוי כזה, שהלכו צים כעל היבשה, צאו לכלל ההכרה, כי 'הלכו ציבשה צתוך היס', שאפילו כשהולכים על היבשה המוצקה, הרי זה נס נפלא, כאילו היו הולכים

בהנפים הנסתרים, להאמין כי הכל הוא מה', ואם יעשו מצותיו יללינו שכרו, וצרות ה' דרכי איש יזמין לו כל מה שננרך לפניו באופנים וסיבות שונות.

והגדה אנו עומדים צימי השוכבים, ימים המסוגלים לתקן מה שפגמנו, הנסיונות בקדושה עצומים מאד, מלפני היתה זאת רק בקריית חולות, אבל כעת הוא גם בחוץ ביתו ובחוץ כיסו, שיכולים להכשל בהתועבות של כל העולם כולו יחד. — חז"ל (סוטה יג.) אמרו, צוא וראה כמה חציבות מצות על משה רבינו, שכל ישראל נתעסקו בציוה, והוא נתעסק במצות, שנאמר (משלי י-ח) חכם לב יקח מצות ואיל שפתים ילצט ע"כ. ולכאורה גם מה שהתעסקו ישראל בציוה היה צו מצוה, לקיים הצטת ה' ואחרי כן ילאו ברכוש גדול. ועוד למה אמר על משה בלשון רבים יקח 'מצות', הלא התעסק רק בצדא מצוה, בהעלאת עצמות יוסף.

וגרעה על דרך המוסר, כי הנה צקיום מצות ה', יש ציניהם מצות פרטיות ומצות כלליות. והיינו שיש מצוה פרטי שאין צמעשו רק קיום אותה מצוה, כגון נטילת לולב, ואכילת מצה וכדומה. אבל ישנם מצות שהם כלליות, שצקיום מצוה פרטי זו תלויה בה קיום מצות רבות. ועל דרך

הולכות ויוצאות צעדה תחת התפות, והקצ"ה שלח להם מלאך מן השמים וכו', ונותן להם שני עגולין אחד של דבש ואחד של שמן וכו', וכיון שמכירים בהם המצריים צאים להורגם, ונעשה להם נס ונבלעים בקרקע וכו', ולאחר שהולכים מצצבים ויוצאים כעש הצדה וכו' ע"ש. וכנראה שהשני עגולין של דבש ושמן גם כן שורשו מהלחם מן השמים, שנאמר עליו צפרשתנו, וטעמו כלפיחית 'צדבש' (עז-לא). והיה טעמו כטעם לשד 'השמן' (צמדבר יא-ח). ואם כן ממה שפירנס עוד צמצרים תחת התפות, יש להתזונן כי כמה דרכים למקום להמציא מזון ליראיו. וזהו שאמר הכתוב, למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם צמדבר, היינו ירידת המן לחם מן השמים, וגם יתזוננו בהלחם שהאכלתיים צהוציאי אתכם 'מארץ' מצרים, כאשר היו נבלעים בהקרקע ושוב מצצבין ויוצאין, שהורדתי להם עגולין של דבש ושמן להחיותם.

זדה מוסר השכל ללומדי תורה, שלח יזיחו לימודם עבור פרנסתם, ויראו להשלים עצמם צתורה ויראה, וצטחו צה' עדי עד, והמקיים התורה מעוני סופה לקיימה מעושר. — וההצטונות צצננת המן הוא גם להעוסקים בצורכי עולם לפרנסתם ולהחזיק תורה כצולון, שיכירו מזה

צעל דברי יואל זי"ע אמר פעם
 באמצע ההקפות, צמה שאומרים
 (צפיוט אל-מסתור) יסוד לדיק בשצעה
 נעלם, אות צרית היא לעולם, כי ישנם
 שבע מדות, חסד גבורה וכו', וכאשר
 מקלקל צמדה אחד, הוא נפגם רק
 באותה מדה, ולא נפגם צוה שאר
 המדות. אבל מדה של יסוד לדיק,
 הוא פוגע בכל המדות, ויסוד לדיק
 בשצעה נעלם, זה עושה רושם גם על
 שאר השבע מדות עכדה"ק. ולעומת
 זה המקדש ומטהר עצמו, מאיר רוחו
 ונפשו באור גדול, וזוכה להשגות
 נעלות, וכמו שאמר הכתוב (צמדנר
 טו-לט) ולא תתורו אחרי לבצכם ואחרי
 עיניכם אשר אתם זונים אחריהם,
 'למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי,
 והייתם קדושים לאלקיכם', הרי לנו כי
 מדה זו לא ללמד על עצמו יאל, אלא
 על הכלל כולו.

ובני ישראל עסקו בלקיחת רכוש
 מצרים, והוא עסק מצוה פרטי,
 אבל משה התדבק עצמו בקדושתו של
 יוסף, שזהו עצמותו של יוסף, קדושה
 וטהרה, ויקח משה את 'עצמות' יוסף
 עמו, וצוה חכם לב יקח 'מצות',
 שבקדושה זו תליא כל מצות ה', וצוה
 נתעלה עד שלא קם נציא עוד בישראל
 כמשה.

ואמר הכתוב, דבר אל בני ישראל,
 וישוּבו ויחנו לפני פי החירות,

שאמרו (מכות כד.) תרי"ג מצות נאמרו
 למשה בסיני, וצא חזקוק והעמידן על
 אחת, שנאמר (חזקוק ז-ד) ולדיק
 באמונתו יחיה ע"כ. והיינו כי האמונה
 הוא מצוה הכוללת כל התורה כולה.
 ומנינו צהלל כאשר צא אליו נכרי
 לגיירו, על מנת שילמדנו כל התורה
 כולה כשעומד על רגל אחת. אמר ליה
 דעלך סני לחזרך לא תעביד, זו היא
 כל התורה כולה וכו' (שבת לא.).

ולדוגמא מצות לימוד התורה, חוץ
 ממנה שמקיים מצות
 תלמוד תורה בכל מה שלומד, יש צוה
 כח שמירה על כל התורה, וכמאמר
 (סוכה נג.) יצרו של אדם מתגבר עליו
 בכל יום, וצמיה יוכל לשזור כח היצר
 ולהכניעו, רק בלימוד התורה, בראתי
 יצר הרע בראתי לו תורה תבלין
 (קידושין ל:). ואם כן בקציעת עמים
 לתורה תלוי כל יהדותו, שצוה מכניע
 יצרו שמפתהו לכל העצירות. או מצות
 תפלה, שהוא רק מצות עשה פרטי,
 ולעצדו בכל לבצכם, איזהו עבודה
 שבלב, הוי אומר זו תפלה (מענייני צ.),
 מכל מקום כלול צוה מצות רבות,
 יראת ה', אהבת ה', דביקות ה',
 אמונת ה', ובטחון וכו'.

ובמו כן הוא בקדושת היסוד, כאשר
 אינו מקדש עצמו צמדה זו,
 וראשו שקוע צמאות, הרי זה מקרר
 כל חמימותו להתורה ומצותיה. והגה"ק

והנה התביעה על תשובה הוא לכל אחד, זין לגדולים וזין לקטנים, לכל אחד ואחד לפי מדריגתו. ולפעמים על מי שגדול יותר בתורה התביעה יתירה, כי הקטן שאין לו השגות, אין עליו רק תביעה אחת, למה לא שנה ולמד ונשאר ריק מתורה ועבודה. אבל הגדול שמכיר את צוראו, ויודע עד כמה הדברים מגיעים, וכאשר חכמתו מרובה ממעשיו, יש עליו תביעה על כל פרט ופרט, וסביביו נשערה מאד, להתעלות בעבודתו בכמות ובאיכות. ולכן אמר ה' למשה, דבר אל בני ישראל וישבו, שמוטל עליהם לעשות תשובה, וזה נוגע לכל אחד, 'זין מגדל' מי שעומד במעלה גבוה כמגדל, 'וזין היס' שטובע צים של תאות הגוף, לכולם יש לעורר על התשובה לפי מדריגתו.

ואמר שוב לפני צעל נפון, כי יש להקדים לעשות תשובה בעוד שהוא עדיין צעל על עצמו, ועדיין בידו להטות עצמו לטוב, כי אחר שנעשה משוקע בהטאת הוא אצוק בתאותיו עד שאי אפשר לו לפרוש, ואינו שולט עוד על ראשו ולצו. ועל זה יונא בת קול ואומר, שובו בנים שובצים חוץ מאחר (תגיגה טו.), כי ברבות הימים מתהפך לאיש אחר לגמרי ממה שהיה בנערותו, ולצו כל עמו, וקשה לו לפרוש מרגילותו. והנה היצר הרע קרוי צסם נפון, וכמו

זין מגדל וזין היס, לפני צעל נפון (ד-ג). כי הנה ישראל במצרים היו שקועים בחטא, ואת ערום ועריה. וכאשר יונאים כעת ממצרים לקבל את התורה, צהויאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, וזה עליהם ה' שמתחלה נריכין לעשות תשובה, כי לרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי (תהלים נ-טו). וזהו דבר אל בני ישראל וישבו, ראשית הדברים הוא שצריכין לעשות תשובה, ואז ויחנו לפני פי החירות, יהיו בני חורין גמורין, אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה (אבות ו-ג), כי החוטא אין לצו ברשותו, והוא צסציה אלא יצרו, ולא יכול לפרוש מתאותיו.

ודקדק לפני פי החירות, להזהר דיבורי פיו שלא יהיה בהם נדנדו איסור. ובפרט אותם שמתערבים זין הגוים, ושומעים איך הם מדברים, ויכולים להמשך אחריהם דברי ניבול פה, אשר הפליגו חז"ל (שבת לג:) בגודל העונש, שצעון נבלות הפה לרות רבות וגזירות קשות מתחדשות, ובחורי שונאי ישראל מתים, יתומים ואלמנות נועקים ואינם נענים, ואפילו חתמו עליו גזר דין של שבעים שנה לטובה, הופכין עליו לרעה. ולא רק המדבר אלא גם השומע ושותק ע"ש. וישבו ויחנו לפני פי החירות, יודרו לעשות תשובה, שלא יהיה פיהם צסציה אלא יצרו.

שנאמר (ויאל ב-כ) ואת הנפוני ארתיק מעליכם (סוכה נב.), וזהו שהיהיר וישבו לפני בעל כפון, לפני שהנפוני יחא כבר הבעל עליו, שאז יהיה קשה לפניו לפרוש מן החטא.

והנה הכתוב אומר, יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה, הראיני את מראיך, השמיעני את קולך, כי קולך ערב, ומראך נאה (שיר ב-ד). וברש"י זה נאמר על אותה שעה שרדף פרעה אחריהם והשיגם חונים על הים, ואין מקום לנוס לפניהם מפני הים, ולא להפנות מפני חיות רעות, למה היו דומין באותה שעה, ליונה שזורחת מפני הנץ וכנסה לנקיקי הסלעים, והיה הנחש נושף בה, חכנס לפנים הרי הנחש, תנא לחוץ הרי הנץ, אמר לה הקב"ה הראיני את מראיך, את כשרון פעולתך, למי את פונה צעת נרה. השמיעני את קולך, וינעקו בני ישראל אל ה' ע"כ.

ויענינו יש לומר, דאיחא צמדרש (תנחומא תוה ה) הנך יפה רעייתך הנך יפה עיניך יונים (שיר א-טו), יונה זו משהיא מכרת את בן זוגה אינה זזה ממנה וכו' ע"ש. ואמרו (עירובין ק:) אלמלא לא ניתנה תורה לישראל, למדנו עריות מיונה [שאינו מוקף אלא לבת זוגו] ע"ש. (ועיין בעל הטורים פ' תזריע יב-יג). וכנסת ישראל נמשלה ליונה (שבת מט.), והמה קדושים

ופרושים ואינם מתדבקים במה שאינו מינם. אמנם אנו חיים בתקופה שמדה זו של היונה הוא צמזור וצמנוק, ויונתי בחגוי הסלע, מוקף צים של תאוה מכל ד', ובכל פנה ופנה שסובב עומד לפניו נסיונות עצומות, ומוקפים בחיות רעות, עם הדומה לחמור, עד שעומדים בסתר המדרגה, ולכן אנו צועקים ואין נעים.

והקב"ה מבקש מאתנו, הראיני את מראיך, אני רוצה מתחלה לראות מה שאתה רואה, אם הכלים שאתה משתמש בהם הם נקיים מאיסור, ורק אחר כך השמיעני את קולך, כי קולך לפני ערב רק כאשר מראך נאה, ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך. ובזמן כזה שיונתי בחגוי סלע, אז יש להפיל תחנה ביתר שאת שלא ימעדו רגליו, והראיני את מראיך, את כשרון פעולתך למי את פונה, והשמיעני את קולך, וינעקו בני ישראל אל ה'.

ויש לכל אחד לקיים ויגבה לבו בדרכי ה', לא להתייחס לעולם, כי לא ידח ממנו נדח, והחלש יאמר גבור אני, חיזוהו גבור הכובש את יצרו, וכל אחד ואחד באיזה מצב שעומד, שומע את הצת קול שובו בנים שובבים, וישראל צמזרים היו עירוס ועריה, ושלא את משה לדבר אליהם וישבו. וכן עשו בני ישראל,

שנתלבש בהם, שלא הסתכלו על מצבם והתאזרו לומר שירה, ואמרו, אשירה לה' כי גאה גאה, ראשית השירה אנו אומרים על הזכייה שנתקיים בנו ויגבה לבו דרכי ה', להתאזר עוז לומר שירה, ולא להסתכל על פחיתות נפשינו ולמנוע.

וְבַהּ יִתֵּן ה' שְׂנוּכָל לֹמֵר שִׁירָה תַּמִּיד, להודות ולהלל לה' הטוב על כל החסד אשר עשה ועושה עמנו בכל עת ובכל שעה. וכאשר אנו מתפרדים כעת כל אחד לביתו, אחר שהקדשנו את השבת כולו קודש לה', בדברי תורה ומוסר וחיוק ועידוד, יש לנו לזכור מה שכתב באגרת הרמב"ן, וכאשר תקים מן הספר תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו ע"כ. ואם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, לעשות חפץ מיד להדברים הטובים ששמענו, ונתברך כולנו בשפע ברכה והצלחה, והקריאה מעורר הזמן, שזיווגו של אדם ופרנסתו קשים כקריעת ים סוף, שיקרע הים לכל אחד מאתנו, ונוכה להשפעת פרשת המן, הנני ממטיר לכם לחם, וכל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, עדי נוכה לראות ציוענתן של ישראל צביאת בן דוד צב"א.

ונתרוממו בתשובתם עד שזכתה שפחה לראות מה שלא ראה יחזקאל, והראו באצבע זה א-לי ואנוהו.

וּבַאֲשֶׁר אמרו שירה, כתיב אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' לאמור, אשירה לה' כי גאה גאה וגו' (טו-טז). וכתב צייטצ לב לפרש על פי מה שמפרש האלשיך הק' מה שמקדימים לומר קודם התפלה הפסוק (תהלים נא-יז) ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, כי האדם שיתזונן קודם התפלה לפני מי הוא עומד וכו', אזי יאחזנו יראה ורעד, עד שלא יוכל לפתוח פיו ולהתפלל לפניו ית"ש מגודל הפחד והבוסה, ולפיכך מבקשים קודם התפלה, ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. ובזה מפרש הפסוק (דברים ג-כג) ואתחנן אל ה' צעת ההוא 'לאמר', היינו שיהא בכוחי ויכולתי לאמר, אתה החילות וגו' ע"ש. וזהו הפירוש גם כאן, אז ישיר משה ובני ישראל, אז כשראה הנם, עלה בלבם שיסירו, אך מגודל היראה הפחד והבוסה, עמדו ולא יכלו דבר דבר, ולפיכך ויאמרו תחלה, ובקשו רחמים, לאמר, שיהא בכוחם ויכולתם לאמר את השירה ע"כ. ולכן צעת אמירתם את השירה, התחילו להודות לה' על הגיאות דקדושה

בסעודת חמשה עשר בשבט תשע"א לפ"ק

ששם עלו שבטים שצטי י-ה עדות לישראל להודות לשם ה' (מהלים קכז-ד), שבטי י-ה רומז ליום ט"ו בשבט, והוא עדות לישראל להודות לשם ה', שישראל מודים ומשבחים לה' על מה שצרא אילנות טובות ליהנות בהן בני אדם ודפח"ת.

וי"ש לומר עוד בפירושא דקרא, שמתחיל ירושלים הצנויה כעיר שחוצרה לה יחדיו, ששם עלו שבטים שצטי י-ה עדות לישראל להודות לשם ה', כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לצית דוד. ונראה צביאור המשך הכתובים, דהנה בגמרא (פסחים ה:) איתא, אמר רב יצחק מפני מה אין פירות גינוסר [מתוקין היו מאוד, והיינו כנרת שם מדינה בארץ ישראל] בירושלים. שלא יהו עולי רגלים אומרים אלמלא לא עלינו אלא לאכול פירות גינוסר בירושלים דיינו, ונמצאת עלייה שלא לשמה. כיוצא בה אמר רבי דוסתאי ברבי ינאי מפני מה אין חמי טבציה בירושלים, כדי שלא יהו עולי רגלים אומרים אלמלא לא עלינו אלא לרחוץ בחמי טבציה דיינו, ונמצאת עלייה שלא לשמה ע"כ.

ונראה לזה מרומז בכתוב זה [ושזב ראתי קן צפרשת דרכים ריש דרוש שציעי ששם הרב מהר"ם

בירושלמי (סוף קידושין) איתא, רבי חזקיה רבי כהן בשם רב, עמיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל. רבי אלעזר חשש להדא שמועתא, ומנמיח ליה פריטין ואכיל בהון מכל מלה חדא בשתא עכ"ל. (והוצא בטורי זהב אר"ח סימן רכח). וזהו הטעם שמרבין צפירות עכ"פ חדא בשתא ביום חמשה עשר בשבט.

וראיתי במשך חכמה (פ' בראשית) דליכא מידי דלא רמיז באורייתא, וגם דבר זה יש לו מקור בתורה, דכתיב (בראשית ג-טו) וילו ה' על האדם לאמור, מכל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אכלך ממנו מות תמות, דמה שהקדים ה' 'מכל עץ הגן אכל תאכל', אינו רשות בלבד, אלא מנאה, להחיות נפשו וליהנות מפרי הגן וכנ"ל. והוסיף דאם היה אדם אומר לאשתו שה' נאה לאכול מן הגן, היה קיום מנאה זו מגין שלא לאכול מעץ הדעת, אבל כיון שלא אמר לה במנאות ה' לאכול, ולא קיימה המנאה, ולא הגינה עליה, עברה הלא תעשה ע"כ.

ושמעתי לרמוז אכילת הפירות בט"ו בשבט, במה שאמר הכתוב,

גינוסר באים מפתחה של גן עדן כדמצינו (עירוזין יט.) גן עדן אם צאריך ישראל הוא צית שאין פתחו. וצרש"י שפירותיו מתוקין מכל ארץ ישראל. ופירות צית שאין הם פירות גינוסר, כמארז"ל (צראשית רבה נה-כג) תחום צית שאין שמה כנרת, ולמה הוא קורא אותה גינוסר וכו'. והנה צירושלים הוא פתחו של גיהנם כמאמרס (עירוזין יט.) שלשה פתחים יש לגיהנם וכו' ואחד צירושלים, וגן עדן אף הוא צירושלים, כמארז"ל שער גן עדן סמוך להר המוריה (פרקי דרבי אליעזר פרק כ). וכן הוא הסברא דזה לעומת זה עשה אלקים, ובאם שער גיהנם צירושלים נמצא שער גן עדן למולו. ומעתה מוצנת היטב קושיית הגמרא מפני מה אין חמי טצריא ופירות גינוסר צירושלים, דכיון שחמי טצריא יוצאים מפתח גיהנם ופירות גינוסר יוצאים מפתח גן עדן, אם כן צירושלים שנמצאים צ' פתחים אלו היה צריך להיות פירות גינוסר וחמי טצריא, אמנם לסיבה מיוחדת לא היו שם, שלא תהיה עליה שלא לשמה ע"כ.

וזדוהו שסיים הכתוב, דלכאורה מאי קשיא ליה שאין צה פירות גינוסר וחמי טצריא, ועל כרחק צריכין לומר שהוא להודות לשם ה', דלמא לא כל הדברים נמצאים צירושלים. לזה אמר כי דברים אלו צדין היו שיהיו

גאלאנטי ז"ל דאיתא צמדמש (תנחומא קדושים י) יודע היה שלמה חוט זה הולך לכוש והיה זורע צו פלפלין, חוט זה הולך להודו והיה זורע צו זנגביל, שנאמר ירושלים הצנויה כעיר שחוצרה לה יחדיו ע"כ. ואם כן שירושלים הצנויה היא כעיר שחוצרה לה, שלא תחסר כל צה, וסגולות כל הארצות נמצאת צה, אם כן למה אין צה פירות גינוסר, לזה השיב ששם עלו שצטים שצטי י-ה עדות לישראל להודות לשם ה', ואם היו שם פירות גינוסר לא היה עדות שעולים להודות לשם ה', לפי שהיו אומרים אלמלא לא עלינו אלא לחול מפירותיה די ונמצא עלייה שלא לשמה. - וגם צפשוטו יש לומר, כי גינוסר וטצריא המה צגצולות הארץ, ועל זה הוקשה לו שמן הראוי היה שירושלים הצנויה תהיה כעיר שחוצרה לה יחדיו, היינו עיירות גינוסר וטצריא.

וישוב ממשיך הכתוב, כי שמה ישצו כסאות למשפט כסאות לצית דוד. ויש לומר דהנה ראיתי מוצא מספר אשרי האיש שכתב לצאר, דלכאורה מהו הקושיא מפני מה לא היו פירות גינוסר וחמי טצריא צירושלים, ומהיכי תיתי שכל דצר צריך להמצא שם, עד שתקשה מפני מה אינם נמצאים. וכתב דהנה חמי טצריא באים מפתחה של גיהנם כדמצינו (שנת לט.) דחלפי אפיתחא דגהינם, ופירות

על עונו, נפקדה גם היא על עונה ונתקללה (ב"ר ה-ט) ע"כ. אמנם העץ הדעת אמרו חז"ל (שם טו-י) שהיה טעם עלו ופריו שזה ע"ש.

ובתב האר"י ז"ל בלקוטי תורה (עה"פ תדשא הארץ דשא) לזה עצמו היה הערמת הנחש, דהנזיווי היה לאדם, מכל העץ הגן אכל תאכל ומעץ הדעת אשר בתוך הגן לא תאכל, ועץ הדעת טעם עלו ופריו שזה. והנחש היה ערום ויאמר אל האשה אף כי אמר חלקים מכל עץ הגן וכו', השי"ת לזה מ'עץ' הדעת לא תאכל, אך הפרי עצמו מותר באכילה. וזוהי השיבה לו כי גם הפרי נאסר לנו, וזהו שאמרה מ'פרי' העץ אשר בתוך הגן. אך אחר כך כאשר ראתה כי 'עץ' הדעת טוב, ועלו ופריו שוין, ותרא האשה כי טוב העץ עצמו למאכל, ולא אמרה כי טוב פרי העץ, על ידי זה נתפתו מדברי הנחש, כי אם לא היה טוב העץ למאכל רק הפרי, אם כן אף על פי שהקב"ה לא פירש לאמר מפרי עץ הדעת לא תאכל רק אמר מעץ הדעת, היו יודעים שעל כרחק לא לזה אלא על הפרי ולא על העץ שאינו ראוי לאכילה, אבל עתה כראותה כי טוב העץ למאכל, אז אמרה אם כן ודאי לא לזה הקב"ה רק על העץ, כיון שלא פירש ולאמר מפרי העץ אחר היות שגם העץ טוב למאכל. וז"ש ותרא האשה כי טוב העץ למאכל

נמצאים שם, כי שמה ישבו כסאות למשפט, הכסאות בגיהנם לבני אדם הנשפטים המה שם צירושלים, ואם כן מן הדין היה שחמי טבריה שעוברין על פתחו של גיהנם יהיו נמצאים שם. וכמו כן שערי גן עדן, הכסאות שיושבים עליה ציט דוד המה שם, ואם כן גם פירות גינוסר הצאים ממתיקות הגן עדן, היה צדין להמלא שם, ועל כרחק הוא עדות לישראל להודות לשם ה', שתהא העלייה לשם שמים להודות לה'.

ובחזור לעניינינו צמה שאמר ה', מכל עץ הגן אכל תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל. דהנה הנחש פיתה את חוה ואדם ועברו על דבר ה', ואמר הכחוב, וישמעו את קול ה' חלקים ממהלך בגן לרוח היום, ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' חלקים בתוך עץ הגן (ג-ח). והוא פליאה שיתחבא אדם מאת ה', הלא אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה' (ירמיה כג-כד), ואיך יכולים לחבא מאת ה'.

ובראה דהנה בציראת האילנות אמר ה', תדשא הארץ דשא, עשב מזריע זרע, עץ פרי עושה פרי למינו (א-יא). וברש"י עץ פרי, שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא ותוא הארץ עץ עושה פרי, ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל אדם

ז-כה) ולא יתבוששו, דאף על פי שניתנה זו דעה לקרות שמות, לא נתן זו יצר הרע עד אכלו מן העץ, ונכנס זו יצר הרע וידע מה בין טוב לרע ע"כ. ומאז שנכנס זו יצר הרע, הרי יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום (פוכה ע"ג), ואין ענה לנצחו אלא על ידי יגיעת התורה, וכמאמרם (קידושין ל:): צראתי יצר הרע צראתי לו תורה תצלין. ואמרו חז"ל (ברכות סג:): זאת התורה אדם כי ימות צאהל (צמדבר יט-ד), אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה ע"ש. וציוס אכלך ממנו יכנס בך יצר הרע, ומאז 'מות תמות' צאהלה של תורה, להמית עצמך יום יום, מיטה אחר מיטה, ציגיעת התורה שמשכחת עון. וכה יתן ה' שנוכל לזכך עצמינו צתורתו הקדושה, התרופה היחידית נגד היצר הרע, עד שנגיע לעולם התיקון צביאת בן דוד צצ"א.

ותקח 'מפריו', ולא אמר ותקח מעטו כאשר התחיל צלשונו תחלה עכ"ל.

והנה אדם וחוה אחר שחטאו לא היו יכולים להרים ראש מפני גודל הצושה שהמרו את דבר ה'. והמלינו על עצמם שהיה להם טעות צדברי ה', ולא עשו זאת צמרד וצמעל, כי צהיות שה' אמר 'ומעך' הדעת טוב ורע לא תאכל, וכיון שעך הדעת טעם עטו ופריו שוה, צקל יכולים לטעות שעל העץ נטווו ולא על הפר, והם לא אכלו מהעץ אלא מהפרי. וזהו שאמר, ויתחצא האדם ואשחו, שמתאו מקום להתחצאות על חטאם 'צחוך עך הגן', צמה שטעו שכוונת ה' הוא רק על העץ ולא על הפרי.

ואמר לו ה', ציוס אכלך ממנו מות תמות, וחוך מפירושו הפשוט גם רמו יש זו, דאיתא צרש"י (צראשית

בסעודה שלישית פרשת יתרו תשע"א לפ"ק

ונראה דהנה צאור החיים הק' כתצ לפרש, ואחס תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שאמר להם כי מעתה יהיו הם צצחינת פמליא של מעלה, כי למעלה יש להאדון משרתיו, ומשמשים לפניו צמרס, ולהם יקרא כהנים, גם יש לפניו צצא רצ הנקרא קדוש, דכתיב (דניאל ח-ג) אחד קדוש, ואמר

ומישה עלה אל האלקים וגו', כה תאמר לצית יעקב ותגיד לצני ישראל, אחס ראיחס אשר עשיתי למצרים וגו', ואחס תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש וגו' (יט-ג). ויש להצין מה שהקדים לומר להם 'אחס ראיחס אשר עשיתי למצרים', לצחזה צורך הזכיר דבר שראו צעיניהם.

על ימינו לשטנו, כלומר שראה במראה הנבואה דיהושע כהן גדול עומד במעלה 'לפני' מלאך ה', שהמלאך הוא קטן ממנו יען והשטן עומד על ימינו לשטנו, ואפילו הכי מתגבר עליו, מה שאין כן מלאך אין לו יצר הרע דפח"ת.

והוא על דרך מה שראים בעיני בשר, כי עיר הנבנה לתלפיות, בצנינים גבוהים ורמים בתכלית היופי, מכל מקום זלילה כאשר הם מוארים באורות גדולים ומנויירים, אז יפייס ניכר יותר מציוס. והוא משום דמה שמאיר מתוך החושך מאיר יפה יותר. וכמו כן עולם הזה דומה ללילה ועולם הבא ליום (פסחים ג.), וגר ה' נשמת אדם המאיר בחושך העולם הזה, חשוב יותר ממה שהמלאכים מאירים בשמים ממעל.

ובגמרא (שבת פח.) אמר רבי יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רצונו של עולם מה לילוד אשה צינינו. אמר להן לקבל תורה בא. אמרו לפניו חמדה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה לנו כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו, ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים (תהלים

ה' כי אותם יעשה ה' במקום כהנים וקדושי העליונים, וכן היה שזוה לעשות לו בית לשכון בתוכנו, וצחר ממנו כהנים, וזוה לנו והייתם קדושים (ויקרא יא-מד). והוצרך לומר תיבת ואתם, לבל יחשבו כי דבריו להם על העמיד לבא, בעלות הנפש אחר הפרדה מהגוף, ישיג הרוחניות, מעלות הסדורות, אצל צהיים חיותו תרחיק הדעת השגה זו, לזה אמר ואתם, פירוש אתם בעצמכם, בעלי גויה, תשיגו מעלה זו, ומנינו שהנדיקים השיגו מעלה זו שנקראים מלאכים או קדושים, כי באמצעות התורה תגדל ותעלה מעלת האדם עד אין קץ למעלה מהמלאכים (סנהדרין ג.) ע"כ.

וביאור הדברים בטעם שנדיקים גדולים מהמלאכים, הוא משום שהמלאכים קדושים וטהורים בעצם, ואין בהם יצר הרע, ורואים כבוד ה' תמיד, ואין חידוש שכולם עושים צאימה וציראה רצון קונם. לא כן בני אדם, בשר ודם קרוץ מחומר, אשר יצר לב האדם רע מנעוריו, ושוכנים בעולם ההסתר, אכן אתה אל-מסתתר, ואף על פי כן מכניעים את יצרים לעבוד את ה' בחומרם הגם, יש בעבודתם מעלה יתירה יותר מעבודת המלאכים. וכמו שפירשו המפרשים מה שאמר הנביא (זכריה ג-א) ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה', והשטן עומד

להם אותה תשובה שהם אמרו, כי היא הנותנת שעבודת ישראל תשובה יותר, כלום קנאה יש ציניכם יצר הרע יש ציניכם, הלא המלאכים אין להם נטיה להרע, ושלמותם מוטבע בהם, וחשיבות עבודת האדם הוא מלד חומר הגם ע"כ. (וכעין זה כתב בשל"ה הק').

והמפורשים כתבו עוד, שזהו מה שאמר להם, מה כתיב

זה אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, למצרים ירדתם וכו'. כי הנה הנסים במצרים היו על ידי הקב"ה עצמו ולא על ידי מלאך, וכמו שנאמר ועברתי בארץ מצרים זלילה הזו וגו' (שמות יב-יג), אני ולא השליח, אני ולא מלאך, אני ולא שרף, אני ה' ולא אחר. והטעם דאיתא בילקוט (בראשית רמז מד) שאלו תלמידיו את רב יוסף מהו עזאל, אמר להם כיון שעמדו דור המבול ועבדו עבודה זרה היה הקב"ה מתעצב, מיד עמדו שני מלאכים שמחזאי ועזאל ואמרו לפניו, רבונו של עולם הלא אמרנו לפניך כשבראת את עולמן מה אנוש כי תזכרנו, אמר להם ועולם מה יהא עליו, אמרו לו רבונו של עולם היינו מסתפקין בו, אמר להם גלוי וידוע לפני אם אתם שרויין בארץ היה שולט בכם יצר הרע והייתם קשים מצני אדם, אמרו לו תן לנו רשות ונדור עם הצריות ותראה איך אנו מקדשין

ח-ה). אמר לו הקדוש צרוך הוא למשה החזיר להן תשובה וכו'. אמר לפניו רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב זה, אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שמות כ-כ), אמר להן, למצרים ירדתם, לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם וכו'. שוב מה כתיב זה, לא תרצה לא תנאף לא תגנוב, קנאה יש ציניכם יצר הרע יש ציניכם, מיד הודו לו להקב"ה ע"ש.

ופירש צנינה לעמים הכוונה, דהנה כתיב ומשה עלה אל האלוקים, שכאשר עלה מיד נגש אל האלוקים לפניו מנחות מלאכי השרת הסובבים שכינת עוזו, והוא היה עומד אל ה', והמלאכים חונים מבחוץ, ונתעלטה מעלתו של משה למעלתם. ולכן אמרו מלאכי השרת מה לילוד אשה 'צינינו', איך אפשר לקרוך מחומר ילוד אשה לעמוד קרוב לה' יותר מהמלאכים, ולהפסיק ולעמוד צינינו, בין גדולתו ית"ש לבין המלאכים. והשיבם ה' שזהו לו מלד בואו לקבל התורה, וזהו יתעלה מעלתו על מעלתם. ואז אמרו אעיקרא דדינא פירכא, למה יתן להם התורה, מה אנוש כי תזכרנו, איך יתן תורתו לזכר ודם שנוטה לחומריותו, תנה הודך על השמים. ואמר ה' למשה החזר להם תשובה, לא תבקש שוב טענה אחרת לנחם, אלא חזור

ובזה נראה לצאר מה דאיתא בתנא דצי אליהו (רבה פרק יז) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע (שמות כד-ד), מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה (כה-ג) ע"כ. ויש להבין קשר הדברים. ונראה להנה צאור החיים הק' (שם) כתב להביא ראיה דמעלת צדיקים גדולה יותר ממלאכים, כי הנה ה' שוכן היה במרומים בתוך מלאכי מעלה, ושוב צחר להשרות כבודו למטה עם ישראל, והרי מעלין בקודש ולא מורידין (מגילה כו.), הא למדת כי ישראל הם למעלה מהמלאכים ע"כ.

ונראה לזהו המשך הכתובים, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו (כה-ח). והענין להנה רש"י (מגילה שם) פירש דמעלין בקודש ילפינן מהקמת המשכן, דכתיב ויקם משה את המשכן (מ-יח), ובצלאל עשאו, ומשה שהיה גדול ממנו הקימו ע"כ. ולכן כאשר רצה ה' לזוות את ישראל על עשיית משכן ה' בתחתונים, והרי מעלין בקודש ולא מורידין, ואיך יוריד שכנית עוון מלמעלה למטה, על כן הקדים להם שאין זה ירידה אלא עליה, ויקחו לי תרומה', בזה אתם מרימים אותי, כי לשכון צין צדיקים למטה חשובה יותר במעלתה מלשכון במרומים צין מלאכים. ולכן אני מצוה אתכם ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ולא תחשבו

שמך, אמר להם רדו ותדורו עמהן, מיד קלקלו עם צנות האדם שהיו יפות ולא יכלו לכבוש את יצרן, מיד ראה שמחואי ריבה אחת ושמה איסטרה נתן עיניו בזה אמר השמעי לי וכו' ע"ש. וטומאת מצרים היתה כה גדולה, עד שירא ה' להוריד שם המלאכים שלא יכשלו בטומאת מצרים, שהיו צנו"ן שערי טומאה. וזהו שאמר להם משה, הרי כתיב אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך, ולא על ידי מלאך ולא על ידי שרף, וכלום למצרים ירדתם שיהיו הנסים על ידכם, ואין זה אלא משום שחששו שלא תכשלו בתועבותיהם, והרי עם ישראל היו שם רד"ו שנים, ולא היה אחד מהם פרוץ בצרורה (ויק"ר לז-ה), הרי עד כמה גדולה מעלת ישראל יותר מהמלאכים.

ולכן כאשר הציע ה' לישראל גדול מעלתם בקבלת התורה, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שיתעלו במדרגתם להיות כמלאכי מעלה, ועוד גדולים יותר מהם, הקדים לומר להם, אתם ראייתם אשר 'עשיתי' למצרים, אני בעמני הוצאתי אתכם, ולא על ידי מלאך ולא על ידי שרף, כי יראתי להורידם למצרים שלא יכשלו, ואתם עמדתם צנסיון שם, עם החומר שצכם, והי"ר הרע ששוכן בתוכם, ובתוך ההסתר פנים של השיעבוד, הרי כי כאשר תקבלו התורה תהיו אתם במדרגה יתירה עוד יותר מהמלאכים.

וכו', כדי שנעלה על דעתנו חיוז העבודה לה' בלב שלם. ואנו אומרים נקדישך ונערייך כסוד שיח שרפי קודש. אבל לעומת זה העבודה הקטנה של עם ה', המייחדים שמו תמיד למטה בארץ, גדולה וחשובה יותר, שהרי המלאכים הללו אינם בעלי בחירה, וכלום יצר הרע יש ביניהם, והם רואים תמיד כבוד ה' לנגד עיניהם, ואין חידוש במה שהמה מפאריץ שמו בכל עוז. לא כן אנו למטה, בעלי חומר ובעלי תאוה, יצר לב האדם רע מנעוריו, ויצרו מתגבר ומתחדש עליו בכל יום, ונפשו של אדם מחמדתו, ואף על פי כן הוא כובש את יצרו ואינו הולך בשרירות לבו, והוא מהפך החומר לזורה, עבודתו חשובה יותר מעבודת המלאכים. ולעתיד יהיה מחינתן של ישראל לפנים ממלאכי השרת, עד שהמה ינטרכו לשאול לישראל מה פעל א-ל (רש"י במדבר כג-כג).

ואם כן באמת סדר הכתוב על מכוננו, שמתחיל למנות ממטה למעלה, הן לה' אלקיך השמים, המדריגה הקטנה ביותר, ושזו בא שמי השמים שהיא חשובה יותר מהשמים, ושזו בא הארץ וכל אשר בה, שהיא במעלה היותר חשובה, ועומדת למעלה מן השמים ושמי השמים, כי עבודת ישראל למטה חשובה ביותר. ואם כן הכתוב מעיד

שזהו ירידה, אלא ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן, שצנלאל יעשהו ומשה יקימו, כי מעלין בקודש ולא מורידין, וכן תעשו גם עמם המשכן, לצנות המקדש למטה, שאין זה ירידה אלא עליה.

ובאלשיך הק' פירש הכתוב (דברים יד-י) הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים הארץ וכל אשר בה, רק באצותיך חשק ה' לאהבה אותם ע"כ. ולכאורה יש לדקדק דהכתוב הוא שלא על הסדר, דהדרך הוא להתחיל מהדבר הקטן ולמנות עד הדבר הגדול, וכמו שאומרים מקטן עד גדול. או להתחיל תחלה מהגדול כמו שאמרו שה' זן ומפרנס מקרני ראמים עד ציני כנים. ואם כן מונפ"ש, או יתחיל מהקטן, הן לה' אלקיך הארץ והשמים ושמי השמים, או יתחיל מלמעלה למטה, הן לה' אלקיך שמי השמים ושמי הארץ, אבל למנות שמים ושזו שמי שמים ושזו הארץ, הוא שלא על הסדר לכאורה.

אך הענין הוא, כי באמת עבודת השמים ובאיה חשובה עד מאד, המלאכים משרתי א-ל אשר כולם אהובים וכולם צרורים וכולם קדושים וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם, מי יוכל להדמות לעבודתם. ולכן אנו מספרים בצרכת יוצר אור, קודם תפלת העמידה, עבודת המלאכים אשר עונים באימה ואומרים ציראה קדוש

שקדר העליה הוא, שמים ושמי השמים ושוב הארץ, ואם כן מה שהשכין ה' שכינתו בארץ, הרי זה עליה, ויקחו לי תרומה, שנתרומם מקום שכינתו, כי עבודת אלקים חשובה יותר מעבודת המלאכים. - ודבר זה צריך להיות תמיד נגד עינינו, לקיים ויגבה לבו דברכי ה', ולידע שכל מחשבה ודיבור ומעשה של ישראל חשובה למעלה עד מאוד. ואדרבה לפי מיעוט וחולשת הדור היא חשובה ביותר.

ויש להוסיף עוד, דהנה בספר גלגלי (הוצא בעמודיה שבעה סוף עמוד הרביעי) כתב, דיש תתקנה רקיעים כמנין 'השמים', כשתחשוב המ' סתומה במספר ת"ר כפי חשבון מנפ"ך כידוע, הרי עולה תיצת השמים תתקנה, ובתת"ק יש רשות למטטרו"ן להעלות תפלתם של ישראל, ובג"ה רקיעים אין לו רשות לעלות כלל, וזהו הכוונה (דברים י"ד) הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים, כמנין ה"ן רקיעים לה' אלקיך, שאין רשות אף למט"ט לילך שם ע"ש. ונראה דזה נרמז גם בקרא (ישעיה לג-ו) הן ארבלם זעקו חוזה, שעל ה"ן עולמות שאין למלאכים רשות לעלות צם, הם זועקים שעומדים חוזה לה, ואין להם כניסה להסתופף שם בצל ש-י.

ובמעשה רוקח (פ' ואחמון) כתב לפרש הפסוק (דברים

לז-לט) ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, כידוע מאמרם (חגיגה טו.) לאחר טעה צוה שראה למט"ט יושב וכותב זכיות של ישראל, והיה סבר שמי רשויות הן ע"ש. נמצא עד תת"ק רקיעים אפשר ח"ו לטעות כמו שטעה אחר במט"ט, דעד שם יש לו רשות לילך ולראות, אבל משם ואילך אי אפשר לטעות כלל, דה"ן רקיעים לה' בלבדו ואין בלעדו. וספר משנה תורה שאמר משה קודם מותו המה תתקנה פסוקים כמנין הרקיעים, דדיבורו של משה היה בוקע כל הרקיעים כדאיתא במדרש (דבר יא-ט, ועין ירושלמי פסחים ח-ה), לכן אמר דוקא תתקנה פסוקים במכוון, כדי שיראו כל התתקנה רקיעים ויראו בני ישראל שאין אלקים זולתו. וצוה מצואר הפסוק בטוב טעם, דלא וחשוב ותמצא עד אותו פסוק ראו עתה וכו', המה תת"ק פסוקים, ומאותו פסוק ואילך עד גמר התורה המה נ"ה פסוקים, לכך קאמר ראו עתה דוקא אחר תת"ק רקיעים ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, דעד כאן יש רשות למט"ט לכנס שם והיה יכולים ח"ו לטעות אחריו כמו שטעה אחר, אבל עתה צ"ה רקיעים אלו שאין אלקים עמדי, היינו מט"ט שנקרא אלקים כשם רבו כידוע מזה"ק (מיקון מ"ו דף פג.), וצוה מדוקדק ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, והוא רמז נפלא וכוון עכ"ל. (ועין בבנין דוד פ' חיי אבות לד).

הראת (פס"ר סוף פ"ב) ע"כ. וזה שאמר אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם, שקרעתי לכם את העליונים וראיתם שאני יחיד, ולא תעשו אתי אלהי כסף.

וְלִפְי מֵה שֶׁנִּצְבָּח יוֹמָתָן יוֹתֵר, דֹּאם מִשֶׁה רִצִּינוּ בַעַת שְׁחֹר מִשְׁנֵה תוֹרָה קִרַע לְהֵם כֹּל הָרִקִיעִים, מִכֹּל שֶׁכֵּן אֲשֶׁר כֵּן הִיָּה בְּמִתָּן תוֹרָה בַעַת שְׁנִתָּן לָנוּ ה' הִעֲשֵׂת הַדְּבָרוֹת שְׁכֹלֹל בּוֹ כֹּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה (רש"י שְׁמוֹת כד-יב). וְזֶה שֶׁאָמַר אַתֶּם רֹאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דְּבַרְתִּי עִמָּכֶם, גַּם הִנֵּה הָרִקִיעִים שֶׁאֵין לְמִלְאָךְ רֵשׁוֹת לִלְכַת שֶׁם הָרִאִיתִי לָכֶם, וְרֹאִיתֶם בְּעֵינֵיכֶם כִּי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹקִים עִמָּדִי, וְלִכֵּן לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב. [וְעֵינַי בְּחַלּוּפֵי יְהוּדָה בְּפִרְשָׁתָנוּ עַה"פ 'וַיִּחַן שֶׁם יִשְׂרָאֵל', שֶׁזֶה עוֹלָה בְּגַמְטְרִיָּא תַחֲקִיגָהּ לְהוֹרוֹת עַל הַנִּלְ].

וְבַזָּה נִצְוָה לְבָאֵר גַּם מֵה שֶׁאָמַר רִישׁ הַפָּרָשָׁה, וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּהֵן מִדֵּין חוֹתָן מִשֶׁה אֵת כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמִשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, כִּי הוֹצִיא ה' אֵת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם (יח-א). וְצִרְשִׁי מֵה שְׁמוּעָה שָׁמַע וְצָה, קִרְיַעַת יֵם סוּף וּמִלְחָמַת עִמְלָק (וּצְחִים קטו). ע"כ. וְכַתּוּב בְּסִפְר שִׁחֹת נְדִיקִים לְבָאֵר, לְלַכְאוּרָה קֶשֶׁה לְמַה הוֹגֵרְךָ יִתְרוֹ לְבֹאֵר אֵל הַמְדַבֵּר, הֲלֹא הִיָּה יָכוֹל לְהַשְׂאֵר מֵאֲמִינַן בְּצִיּוֹת, וּמֵה שְׁמוּעָה שָׁמַע

וְאֵם כֵּן מוֹה עֲלָמּוֹ שֶׁמִּשֶׁה רִצִּינוּ הִיָּה בִּידוֹ לְבָקוּע כֹּל הָרִקִיעִים, וְלִילָךְ מִרְקִיעַ לְרִקִיעַ גַּם בְּאוֹתָן הָרִקִיעִים שֶׁאֵין לְהַמְלֵאכִים דְּרִיסַת הָרַגֵּל, הָרִי לָנוּ כִּי גְדוֹל מַעֲלַת הַנְּדִיקִים יוֹתֵר מֵהַמְלֵאכִים. וְזֶה הַמֶּשֶׁךְ הַכְּתוּב, 'הֵן' לְה' אֱלֹקֶיךָ, 'הֵן' הָרִקִיעִים הֵם מִיּוֹחַדִים רַק לְה' אֱלֹקֶיךָ, וְאֵין גַּם לְמִלְאָךְ מִטְ"ט כְּנִיסָה בּוֹ, וְאֵף עַל פִּי כֵּן אֲנוּ רוֹאִים בְּמִשֶׁה רִצִּינוּ שֶׁעֲלָה אֵל הָאֱלֹקִים, גַּם לְרִקִיעִים הַלָּלוּ, הָרִי עַד כְּמֵה גְדֻלָּה עֲבֹדַת הַנְּדִיקִים הַשׁוֹכְנִים לְמַטֵּה בְּאַרְץ, וְאֵם כֵּן קָדַר מַעֲלוֹת הַבְּרִיאָה הֵם, שָׁמַיִם, וְשׁוֹב שָׁמַיִם שְׁמַיִם, וְעַל כּוֹלֵם הָאַרְץ וְכֹל אֲשֶׁר בָּהּ. (וְעֵינַי בְּזֶה בְּקוֹנְטֵרַם וְזָרוּן נְבִי פ' תְּרוּמָה בְּסוּף סִפְר נַחַל הַבְּרִיָּת).

וְבַזָּה נִרְאָה לְבָאֵר מֵה שֶׁנִּצְבָּח מֵה שֶׁנִּצְבָּח בְּפִרְשָׁתָנוּ, וַיִּאָמַר ה' אֵל מִשֶׁה כִּה תֹאמַר אֵל נְבִי יִשְׂרָאֵל, אַתֶּם רֹאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דְּבַרְתִּי עִמָּכֶם, לֹא תַעֲשׂוּן אֲתִי אֱלֹהֵי כֶסֶף, וְאֱלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם (כ-ט). וַיֵּשׁ לְהַבִּינַן הַקֶּשֶׁר, הֲלֹא גַם אֵם מִן הָאַרְץ הִיָּה מְדַבֵּר אֲלֵינוּ, גַּם כֵּן הֵן מוֹזְהָרִים בְּאֱלֹהֵי כֶסֶף וְזָהָב. אֵךְ הַכוּוּנָה דֵּהַכְּתוּב אֲוֹמַר (דְּבָרִים ד-ל) אַתֶּם הִרְאִיתֶם לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים, אֵין עוֹד מִלְּבָדוֹ. וְצִרְשִׁי כְּשֶׁנִּתָּן הַקְּצָה אֵת הַתּוֹרָה פִּתַּח לְהֵם ז' רִקִיעִים, וְכַשֵּׁם שֶׁקִּרַע אֵת הָעֲלִיוֹנִים כִּךְ קִרַע אֵת הַתַּחְתּוֹנִים, וְרָאוּ שֶׁהוּא יְחִידִי, לִכֵּן נִאָמַר אַתֶּם

רגליו אל המדבר אשר הוא חונה שם
הר האלקים.

וְדַבְּרִי מֵה שֶׁנִּתְצַוָּר לְעֵיל יֵשׁ לֹמֵר
עוֹד, כִּי צִיִּיִּאֵת מִנְרִים יֵרֵד ה'־
בְּעַנְנוּ לְהוֹיִאֵם, אֲנִי וְלֹא מִלֶּאֱךְ אֲנִי
וְלֹא שְׂרָף, כִּי יֵרֵא הִיֵּה לְהוֹרִידֵם שְׁלֹא
יִכְשְׁלוּ בְּחֻעֻצַּת מִנְרִים. וְלְעוֹמֵת זֶה
יִשְׂרָאֵל הַשְּׂאִיר שֶׁם מֵאֲתִים שְׁנֵה וְלֹא
נִכְשְׁלוּ, אִין זֶה אֲלֵא עַל יְדֵי שְׁהִי
מֵאֲחֻדִים יֵחַד עִם זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁחִזְקוּ
וְעוֹדְדוּ אֵת צִית יִשְׂרָאֵל תְּמִיד, וְלִכֵּן לֹא
מַעֲדוּ אֲשׁוּרִיָּהֶם. וְלִכֵּן אָמְרוּ עַל יֵתְרוֹ,
מֵה שְׁמוּעָה שָׁמַע 'וּצֹא', וְלֹא נִשְׂאָר
מֵאֲמִינֵן צְבִיתוֹ, וְאָמַר הַכְּתוּב וַיִּשְׁמַע
יֵתְרוֹ וּגו' כִּי הוֹיִאֵה ה' דִּיִּיקָא אֵת
יִשְׂרָאֵל מִמִּנְרִים, וְלֹא עַל יְדֵי מִלֶּאֱךְ
וְשְׂרָף, שְׁחֵשֵׁשׁ שִׁירְדוּ מִמַּעֲלֵתֶם, וַיִּשְׂרָאֵל
עֲמָדוֹ בְּנִסְיוֹן, הִרִי לָנוּ כִּמְהַ חֲצֻרוֹתָא
שֶׁל הַכֹּלֵל יִשְׂרָאֵל יֵחַד עִם זְקֵנֵיהֶם
גֹּרֵמַת, וְדַבֵּר זֶה שָׁמַע וּצֹא.

וּבַפְּשׁוּטוֹ יֵשׁ לְהוֹסֵף, כִּי הֵן אֲמַת
שִׁיתְכֵן לִזְקֵן שְׁקִנָּה כְּבַר
חֲכָמָה לְהַתְצַוֵּד עִם ה', אֲבָל יֵתְרוֹ צֹא
עִם אֲשֶׁת מִשֶּׁה וּשְׁנֵי בָנֵיהֶ, וְחִינוּךְ יֵלִידִים
אִי אֲפֹשֶׁר בְּצַבִּיבָה שֶׁל אֲנָשֵׁי מִדִּין, רַק
יֵחַד עִם מִשֶּׁה וְזְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן כֹּאֲשֶׁר
צֹא לְהִהַרְכֵּה כִּי גְדוֹל ה' מְכַל הַאֲלֹקִים,
צֹא עִמָּהֶם יֵחַד אֵל הַר הַאֲלֹקִים.

'וּצֹא'. אֲלֵא כֹאֲשֶׁר שָׁמַע שְׂאֲחֵרֵי
הַתְּגִלוֹת נְצוּאָה כֹּזֵה שְׁהִיתָה צְקִרְיַעַת
יֵם סוֹף, אֲשֶׁר שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגוּזוֹן חֵיל
אֲחוֹ יוֹשְׁבֵי פְלֶשֶׁת, עוֹד הִיֵּה מִקּוּם
לְהַסְתֵּר כֹּזֵה שִׁיבּוֹא עֲמִלֵק וַיִּלְחַם
צִיִּשְׂרָאֵל, לִמַּד לִקַּח מוֹזֵה, כִּי מִן
הַהִכָּרָה לִקְבֵּל אֵת הַתּוֹרָה מִפִּי רַבִּי,
וְלֹא לְהַשְׂאֵר יַחֲדֵי, אֲלֵא לְשִׁקּוֹד צְלִי
הֶרֶף, שִׁיכְלוּ לְהַתְצַבֵּר עַל הַכּוֹחוֹת הֶרַע
הַמִּסְמָא עֵינֵי אֲדָם ע"כ.

וְעוֹד כִּי בְּמִלְחַמַת עֲמִלֵק כְּחִיב,
וַיִּלְחַם עִם יִשְׂרָאֵל צְרַפְיָדִים
(ז-ח), שְׂרַפּוֹ יֵדִיהֶם מִן הַתּוֹרָה (תְּדַאֲרִי
כג). הִרִי עַד כִּמְהַ הַמָּה הַעֲלִיזוֹת
וְהִירִידוֹת שֶׁל הָאֲדָם, אֲתַמּוּל הִרְאוּ
בְּאֲצִבַּע צְקִרְיַעַת יֵם סוֹף, זֶה אֶ-לִי
וְאֲנוּהוּ, וְרֵאֵתָה שְׁפַחָה עַל הַיָּם מֵה
שְׁלֹא רֵאֵה יַחְזַקְאֵל, וְאַחַר כֵּן נִיסוּ אֵת
ה' לְאֲמוֹר, הִישׁ ה' בְּקַרְבְּנוֹ אִם אִין,
עַד שְׁזֵה גֵרֵם וַיִּצֹא עֲמִלֵק וַיִּלְחַם עִם
יִשְׂרָאֵל צְרַפְיָדִים. מוֹזֵה לִמַּד יֵתְרוֹ כִּי יֵשׁ
לְהַסְתַּבֵּב תְּמִיד בְּצֵל מִשֶּׁה וְזְקֵנֵי
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא לְעַמּוּד יַחֲדֵי צְקִשְׂרֵי
מִלְחָמָה, הֵן אֲמַת כִּי עֵתָה יִדְעַתִּי כִּי
גְדוֹל ה' מְכַל הַאֲלֹקִים, אֲבָל מֵה יֵהֵא
לְמַחַר, הֲלֹא גַם יִשְׂרָאֵל הִכִּירוּ אֵת ה'
צְקִרְיַעַת יֵם סוֹף, וּבְסוּפּוֹ נַחֲלָשׁוּ עַד
שֶׁצֹּא עֲלֵיהֶם עֲמִלֵק, וְלִכֵּן נִשָּׂא אֵת

סעודה שלישית פ' בשלח – שירה תשע"א לפ"ק

שבת התוועדות בעיר סטעמפארד קאנעטיקעט יצ"ו

(העתקה באידיש)

וואס דאס איז נוגע פאר די עוסקי תורה, פאר די בני תורה, וואס זיי פלאגן זיך באהלה של תורה, און זיי זיצן און לערנען, און די פרנסה טראכט מען אסאך מאל וואס וועט זיין דער תכלית, וויאזוי וועט מען צוקומען שפעטער ווען מ'וועט דארפן האבן, און מ'הייבט אן צו באקומען מחשבות, אז מ'זאל אפשר אוועקגיין פון בית המדרש, און ארויסגיין טוהן עפעס. אז מ'האט נישט קיין ברירה איז דאך הנהג בהם מנהג דרך ארץ, אבער מ'רעדט דאך ווילאנג מ'האט די מעגליכקייט דערצו, דארף מען וויסן הרבה שלוחים למקום, זיך נישט זארגן, דער אייבערשטער האט אסאך שלוחים, דער וואס וויל בלייבן באהלה של תורה, האט דער אייבערשטער אסאך און אסאך וועגן וויאזוי ער וועט אים ממציא זיין וואס ער דארף צו האבן, דאס איז דער משמרת לדורותיכם וואס ירמיה האט געוויזן פארן כלל ישראל.

און דער למשמרת לדורותיכם איז נישט נאר פאר בני תורה, עס איז געזאגט געווארן פאר יעדער איינער פון אונז, יעדער איינער פלאגט זיך אויף זיין פרנסה, די בעלי בתים וואס הנהג בהם מנהג דרך ארץ, מ'דארף דאך מפרנס זיין די בני בית, וואס דאס איז א מצוה פאר זיך אליין, ווען א איד טוהט עס ערליך מיט א ריינע כוונה, בכל דרכיך דעה, יעדע זאך וואס א איד טוהט אויב זיין כוונה איז ערליך, ער גייט ארויס צו די פרנסה כדי ער זאל קענען אהיימברענגען סוף וואך וואס מ'דארף צו געבן פאר די בני בית, פאר די קינדער, עסן, קליידונג, געבן צדקה, און אזוי ווייטער, נמצא עובד את בוראו תמיד, דינט ער דעם אייבערשטן פון ווען ער גייט ארויס פון די שטוב ביז ער קומט צוריק, רחמנא ליבא בעי, אלעס איז דאס הארץ פון א איד. און א איד ווען ער גייט ארויס צו זיין פרנסה, דארף ער וויסן, פרנסה איז אין די הענט פונעם אייבערשטן, ס'איז נישט אין דיין האנט, ס'איז נישט קיין כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, דער אייבערשטער ער איז דער מפרנס, עיני כל אליך ישברו ואתה נותן לחם את אכלם בעתו, פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. און וועגן דעם האט מען אוועקגעלייגט די מן, מ'זאל געדענקען ווער איז אונזער מפרנס, למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם, מ'זאל זעהן די לחם וואס דער אייבערשטער האט אונז געגעבן צו עסן, און אונז זאלן זעהן אז פרנסה קומט פונעם אייבערשטן.

בשעת מען איז געווען אינעם מדבר, און דער אייבערשטער האט געגעבן מן, איז נישט געפאלן מן אז מען זאל האבן אויף אגאנצן יאהר צועסן, אפי' נישט אויף אגאנצע וואך, לא תותירו ממנו עד בוקר, מ'האט נישט געקענט איבערלאזן

פונעם מן ביון אנדערן טאג צופרי, און די גמרא זאגט (יומא עו.), אז דער מעם דערפון איז געווען, אז יעדע נאכט האט א יוד געדארפט אויפעסן אלעס וואס ער האט, עס איז נישט געבליבן ביי אים א שטיקל ברויט אין שטוב וואס ער זאל עסן מארגן, עס איז געווען טאטעס מיט צען קינדער אין שטוב, אזוי איז דער לשון פון די גמרא, און מען האט געטראכט ביי זיך, אויב אז מארגן וועט נישט געשעהן דער נס, און עס וועט נישט קומען קיין מן, וואס וועט זיין מיט אונז דא אין א מדבר, עס איז נישט דא וואס צו עסן, קליינע קינדער, מען וועט דאך אויסגיין פון הונגער. און דער אייבערשטער האט אזוי געפירט, כדי אונז צי צוגעוויינען, אז מען זאל געדענקען אז פרנסה איז פונעם אייבערשטן, אפי' ווען א מענטש האט גארנישט, יעדע נאכט האט מען געהאט גארנישט, און דער אייבערשטער האט אונז דעם אנדערן צופרי מזמין געווען וואס אונז דארפן צו האבן. נישט נאר ווען א מענטש האט עפעס דעמאלס איז ער רוחיג ביי זיך אז ער האט שוין פון וואס ער וועט קענען טוהן און מאכן געשעפטן, נאר דער אייבערשטער האט אונז אויסגעלערנט אז אפי' ווען א מענטש איז ליידן, ער האט גארנישט, פונדעסוועגן דאך דארף ער זיך פארלאזן אויפן אייבערשטן, דער באשעפער וועט דיר געבן צועסן.

לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן, האב איך געזעהן שטיין פונעם רביין פון קאצק, האט ער געזאגט, געווענטנליך טייטשט מען אז די תורה איז נאר געגעבן געווארן לאוכלי המן, די וואס דארפן זיך נישט פלאגן אויף פרנסה, לאוכלי המן זיי באקומען עסן פון מן, דער שווער האלט זיי אויס און אזוי ווייטער. האט ער געזאגט ניין, דער פשט דערפון איז, לאוכלי המן, ווען מיאזי אזוי ווי מען האט געגעסן פונעם מן, אז מען זאגט זיך נישט פון איין טאג אויפן אנדערן טאג, דעמאלס קען א איד עוסק זיין בתורה, ווען א איד זארגט זיך נישט, איך גיי ארויס מארגן צופרי צו מיין פרנסה, דער אייבערשטער וועט מיר מזמין זיין וואס איך דארף האבן פאר היינט, און איך דארף נאר איין זאך טוהן, מתפלל זיין און בעטן פונעם אייבערשטן, צוגיין צו די ריכטיגע אדרעס וואס דאס איז דער רבנו של עולם.

ווען א איד שטייט אויף צופרי און ער גייט אין ביהמ"ד דאווענען, דארף ער וויסן, אלע זיינע צרכים וואס ער דארף האבן במשך פונעם טאג, שפילט זיך נישט אפ במשך דעם טאג אינדרויסן אויפן גאס, אלעס איז אין די שעה וואס ער דאווענט, וואס ער וועט דעמאלס אויספועל'ן ביים אייבערשטן דאס וועט ער האבן, וואס ער וועט נישט פועל'ן דעמאלס ביים דאווענען וועט ער נישט האבן. אונזער עבודה איז תפילה, בעטן פונעם רבושי"ע ער זאל אונז מזמין זיין וואס אונז דארפן צו האבן, און ווען א יוד דאוונט און איז מתפלל צום אייבערשטן, און ער גיסט זיך אויס דאס הארץ פארן באשעפער, דעמאלס איז ער זוכה אז דער אייבערשטער טוהט אים מזמין זיין אלע

זיינע צרכים וואס ער דארף צו האבן, ווען ער גייט ארויס אויפן גאס, קען ער שוין ארויסגיין א רוהיגער מענטש, ער האט שוין אלעס ערלעדיגט, וואס עס איז אים באשערט היינט, דארף ער שוין גארנישט צומוהן דערצו, ער דארף נאר מוהן וברכתך בכל אשר תעשה, אבער עס איז שוין אלעס מסודר געווארן פון ווען ער האט מתפלל געווען צופרי פארן אייבערשטן.

און דאס איז דער יראו את הלחם, ווען מלערנט די פרשה פונעם מן, דארף מען מיטנעמען מיט זיך די אמונה וואס א יוד דארף צו גלייבן דערין. קשה מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, די מזונות פונעם מענטש איז שווער כקריעת ים סוף. די מזונות פונעם מענטש איז שווער, מען זעהט דאך עס מיט די אויגן, אבער ער זאל געדענקען כקריעת ים סוף, אז עס איז אזוי ווי קריעת ים סוף, ביי קריעת ים סוף הא מען נישט געזעהן קיין שום וועג וויאזוי אונז זאלן קענען זיך א עצה געבן, מיאזי געווען ארומגענומען פון אלע זייטן, אונז האבן נאר געהאט איין עצה, דבר אל בני ישראל ויסעו, זאגט רש"י אז אין דעם זכות וואס אידן זענען מאמין אינעם אייבערשטן, און מיטוהט וואס משה רבינו האט געהייסען, מיגייט אריין אינעם וואסער וועט קומען א ישועה, מזונותיו של אדם איז אויך די זעלבע, אפילו ווען א מענטש קוקט זיך ארום פון אלע זייטען, זעהט ער נישט קיין ישועה ווי ער קען געהאלפן ווערן, אבער אמונה האט ער, ער גלייבט אז דער רבושייע קען מיר אלעס געבן, און אלעס איז אין זיין האנט, השלך על הי יבדך והוא יכלכלך, דעמאלס וועט ער זוכה זיין, אפילו ווען עס איז קשה מזונותיו של אדם, אפ"י ווען עס איז א זמן וואס ס'איז שווער די מזונות של אדם, זאל ער זיך מדמה זיין וויאזוי עס איז געווען בי קריעת ים סוף, וועט ער זוכה זיין אז אין זכות פון אמונה וועט אים דער אייבערשטער העלפן.

*

עס איז דאך, ימי השובביים, מעג פון תשובה, אונז ווייס מיר, מען לעבט אין זייער א שווער מקום, מילעכט אין זייער א שווערער זמן, אלע זעמיר מלא נסיונות, נישט נאר ווען מיגייט ארויס אויפן גאס, נאר אפילו יושבי אהל, איז אזוי אויסגעשמעלט געווארן די נסיון פונעם היינטיגן דור, וואס דער אייבערשטער האט אונז אריינגעברענגט דערין, יעדער האט זיך זיין נסיון, יעדער אויף זיין וועג.

עס איז דא מצוות וואס א יוד מוהט וואס די מצוה איז נאר די מצוה אליין, ער האט נישט געמוהן די מצוה האט ער פארפעלט א פרט פון די תורה, די מצוה האט ער נישט מקיים געווען. עס איז דא אזעלכע מצוות, וואס זיי זענען כלליותידיגע מצוות, עס איז כולל די גאנצע תורה, אמונה למשל איז נישט נאר די מצוה צו גלייבן אינעם

אייבערשטן, דאס איז בא חבוקק והעמידן על אחת, אלע תרי"ג מצות זענען צוגעקלעבט דערצו, אז טאמער עס איז דא א שרייפל אין אמונה וואס איז נישט בסדר, קלאפט עס אויס אין אלע מצות התורה. די מצוה פון לימוד התורה, לערנען תורה איז נישט נאר א מצוה פאר זיך אליין צו לערנען תורה, די גאנצע אידישקייט פון א מענטש איז תלוי אין לימוד התורה, בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, דורכדעם וואס ער לערנט תורה, איז ער א איד, ער איז אפגעהיטן פון אלעס ארום און ארום, ווען מלערנט נישט קיין תורה איז ער זיכער נישט קיין איד, עס איז נישט מעגליך אן קדושת התורה אז מיזאל קענען עומד זיין אין דעם נסיון פונעם יצה"ר, בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, תורה דאס איז א מצוה וואס טוט פארבינדן אלע מצות פון די תורה. תפילה ווי מיהאט פריער גערעדט, עס איז נישט נאר א מצוה פון תפילה פאר זיך, דאווענען פארן אייבערשטן, תפלה דאס איז דיין חיות, תפלה לא-ל חי, ווען א יוד דאווענט נארמאל, ער דאווענט ערליך, וויפיל מצוות איז תלוי אין די תפילה, אהבת ה', יראת ה', דביקות ה', אלעס פון עקרי אמונה איז תלוי אין די תפילה, תפלה איז א כוללידיגע מצוה וואס נעמט ארום אסאך מיט זיך.

די זעלבע איז ביי אן עבירה אויך, אמאל איז דא אן עבירה וואס איז נאר א פריוואטע עבירה, ער האט עובר געווען אויף א זאך וואס ער האט נישט געמארט טוהן, אמאל איז דא אן עבירה וואס נעמט ארום דעם גאנצע מענטש, עס מאכט אים אויס איד, עס טוהט אים פארטעמען דעם קאפ און דאס הארץ, עס נעמט אוועק די געפילן פון אידישקייט, עס נעמט אוועק די געפילן וואס א איד דארף האבן צום אייבערשטן. טומאה וואס א מענטש לייגט זיך אריין דערין, איז ער אינגאנצן נישט קיין איד, עס נישט נאר ער האט געטוהן א זאך וואס ער האט נישט געדארפט צו טוהן, ער פארלירט זיך אינגאנצן, ער איז גארנישט דער זעלבער מענטש ווי ער איז געווען פון פריער.

איד האב געזעהן אמאל שטיין פונעם סאטמארער רב זי"ע (הובא בסי' נועם שיה עמי סי'ג), יסוד צדיק בשבעה נעלם, האט ער געזאגט, עס איז דאך דא זיבן מדות, חסד גבורה און אזוי ווייטער, יעדע מדה פאר זיך, ווען א מענטש איז פוגם אין א געוויסע מדה, חסד, ער האט געטוהן א זאך וואס איז היפוך פון חסד, האט ער קאליע געמאכט א זאך אין די מדה וואס ער געפונט זיך, אבער עס האט גארנישט צוטוהן מיט גבורה און תפארת און די אנדערע מדות וואס עס איז ווייטער דא, די מדה פון קדושה איז נישט נאר א זאך וואס איז נוגע פאר זיך אליין, פאר די קדושה, קדושה דאס איז כולל דעם גאנצן מענטש, אלע זיבן מדות האבן נישט קיין שום חשיבות, ווען א איד פירט זיך נישט ערליך, א איד פירט זיך נישט בטוהרה, אלע מדות פונעם מענטש ווערן דורכדעם נפגם, דער יסוד צדיק, די מדה פון יסוד, דאס איז בשבעה נעלם, דאס איז

באהאלמן אין אלע זיבן, עם איז נישט ווי אלע אנדערע מדות, וואס איז נאר פאר זיך אליין, דאס איז א זאך וואס טוהט פונם זיין אינעם גאנצן מענטש.

לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם, למען תזכרו ועשיתם את יכלי מצותי, ווען א איד איז מקיים לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ער גייט נישט נאך נאכן לב און נאכן עין, דורכדעם האט ער דעם כח, למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, געדענקט ער פון מקיים זיין און טוהן אלע מצות פונעם אייבערשטן, און להיפוך אויך, אז עם פעלט דער לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ער מאכט נישט קיין גדרים וסייגים, און ער האט נישט קיין צוים וואס ער מעג און וואס ער דארף נישט, איז נישט נאר ער האט עובר געווען אויף דעם לא תתורו, עם פעלט אין דעם למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, פון געדענקן און טוהן אלע מצוות פונעם אייבערשטן.

ויקח משה את עצמות יוסף עמו, משה רבינו האט גענומען דעם עצם פון יוסף, דאס האט ער מיטגענומען מיט זיך, יוסף איז דאך דער סימבאל פון קדושה, יוסף איז נישט געזעצן ביי זיך אין ביהמ"ד און איז אויסגעוואקסן א צדיק, יוסף איז געזעצן אין ארץ מצרים, ער איז געזעצן אין א שטוב ווי ער איז געווען ארומגענומען מיט א שמענדיגע נסיון, ער איז געווען בבית אדוניו, א נסיון טאג טעגליך, יוסף איז נאכדעם געווארן דער מלך אין מצרים, א איד אליין, ער האט קיינעם נישט געהאט דארט, ער האט געקענט טוהן וואס ער וויל אלס מלך, בנות צעדה עלי שור, אין אזא געזינקען פלאץ ווי ער איז געווען, ער האט זיך געדארפט טרעפן און אנקומען מיט אלע מצריים, דעסוועגן דאך האט ער זיך געהאלטן ערליך, עם איז נישט קיין תירוץ ווייל מען דארף ארויסגיין אויפן גאס, און מען דרייט זיך צווישן זיי, דארף מען זיך נישט פירן ערליך, דאס איז די קדושה פון יוסף געווען.

ויקח משה את עצמות יוסף עמו, משה רבינו האט מיטגענומען דעם עצם פון יוסף מיט זיך. משה רבינו האט אויך געהאט דעם זעלבער נסיון ווי יוסף, משה רבינו איז נישט געווען צוזאמען מיט אידן אין מצרים, פון ווען ער איז געווען א יונגל פון דרייצן יאהר ביז די אכציג, ער האט זיך ארומגעוואלגערט, אין א גאנצע וועלט איז ער ארום געגאנגען, ער האט געקענט טוהן וואס ער וויל, קיינער האט אים נישט געזאגט, קיינער האט אים נישט געפרעגט, וואו דו ביזט, און וואו דו גייסט, און וואס דו מוסט, משה רבינו האט זיך אבער געהאלטן בקדושה, אין א וועלט אליינס, איין מענטש וואו ער איז געווען, און פונדעסוועגן דאך האט ער זיך געהאלטן ערליך און בקדושה, און דאס איז געווען די מדה פון יוסף, יוסף האט זיך אויך אזוי געפירט, ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ער האט מיטגענומען מיט זיך די עצמות פון יוסף, און מיט דעם איז

ער מיטגעגאנגען, דאס איז נישט ער האט גענומען איין מצוה, ער האט גענומען די מדה פון יוסף, חכם לב יקח מצוות, ער האט גענומען מיט דעם אלע מצוות, ווען א יוד פירט זיך ערליך, ער פירט זיך בקדושה ובטהרה, שיינט אים זיין תורה, עם שיינט אים זיין דאווענען, עם שיינט אים זיין שבת, זיין חינוך הבנים, איבעראל דערקענט זיך צו א איד פירט זיך בטהרה, און ח"ו פארקערט רירט עם אן איבעראל.

אידן זענען ארויס געקומען פון מצרים, און מיהאט געדארפט מקבל זיין די תורה, האט דער אייבערשטער געזאגט דבר אל בני ישראל, וישבו לפני פי החירות, מען קומט ארויס פון מצרים, פון א טומאה פון מצרים, עמס דארפטס ווערן א הייליג פאלק, א עם קדוש לה', די ערשטע זאך איז וישבו, מען דארף תשובה טוהן, מידארף זיך צוריקערן צום אייבערשטן, פארגעסן פון וואס עם איז געוועזן, איד בין געווען אין מצרים ביז יעצט, איד הייב אן א נייעס וועג, אין וויל ארויסגיין פון מיין טומאת מצרים, איד וויל ווערן א עם קדוש פארן אייבערשטן. און דער אייבערשטער האט געזאגט פאר משה רבינו דבר אל בני ישראל, זאג פאר אידן וישבו, זיי זאלן תשובה טוהן, זיי זאלן זיך צוריקערן פון דעם וואס זיי האבן זיך ביז יעצט געפירט.

לפני פי החירות, אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, א יוד וואס לערנט תורה דער איז א בן חורין, ווען א מענטש לערנט נישט קיין תורה ווערט ער משועבד צו די תאוות הגוף, ער קען זיך נישט אפגעוויינען, ער איז שוין נישט קיין בעה"ב אויף זיך, ער ווערט אזוי 'עדיקטעדי' צו די וועלט, אז ער קען זיך נאכדעם נישט אפטרײסלען דערפון. שובו בנים שובבים חוג' מאחר', מען דארף תשובה טוהן ווילאנג מען איז נאכנישט געווארן קיין אנדערער מענטש, ווען מזוערט א אנדערע מענטש, מען איז שוין אריינגעפאלן אין די עמקי הקליפות, איז זייער שווער מען זאל זיך קענען צוריק אויפהייבן, אבער טומס תשובה ווילאנג דו ביזט נאכנישט קיין פרעמדער, ביזט נאכנישט קיין אנדערער, ביזט נאך דו אליין, ביזט נאך א יונגערמאן, ביזט נאך א בחור וואס איז ארויסגעגאנגען פון ישיבה, ביזט נאך א יונגערמאן וואס זיצט באהלה של תורה, זיצט נאך אין א ביהמ"ד, זיצט נאך צווישן היימישע יודן, קער דרך צוריק יעצט צום אייבערשטן, לפני פי החירות, קער דרך צוריק ווילאנג דו האסט נאך די מעגליכקייט זאלסט קענען זיין דער בן חורין וואס איז עוסק בתורה.

לפני פי החירות, אז מ'רעדט שוין דערפון, עם איז זייער נפרץ געווארן וואס מען רעדט נישט איידעל, עם קומט אויס אז מ'זיצט מיט גויים צוזאמען, עם כאפט זיך אריבער די שפראך וואס מ'רעדט איינער צום אנדערן, ווי הארב די איסור פון ניוול פה איז דארף מען דאך נישט זאגן, עם שטייט דאך אין די גמרא, אז אפי' עם איז פארשריבען געווארן אויף א מענטש גזירות טובות זיבעציג יאהר, ווערט אלעס

נתהפך, נישט נאר פאר דער וואס עס רעדט, נאר אפי' אויב ער זאגט עס פארן חבר, און די חבר זאגט אים נישט קיין מוסר דערויף, די חבר הערט עס אויס, זאגט די גמי אף שומע, אפי' דער וואס האט צוגעהערט איז אזוי.

איך זאג אסאך מאהל נאך, אז איך מיינ עס איז נישט דא אין גאנץ שיים אזעלכע הארבע עונשים ווי די גמרא ברענגט צו דארט אין מסכת שבת (לג.) אויף דעם איסור, לפני יפי החירות, דער מויל זאל זיין פריי, עס זאל זיין א הייליג מויל, אין לך בן חורין, אז ס'איז נישט צוגעבינדען, נישט זיך צוגעוואונט צו רעדן וואס מען דארף נישט.

דאס האט דער אייבערשטער געהייסן ווען מ'קומט ארויס פון מצרים, דארף מען תשובה טוהן. האט ער געזאגט יעדער דארף די תשובה, בין מגדול סיי איינער וואס איז שוין געווארן אויסגעוואקסען, ער איז שוין געווארן א גדול, ער איז גרויס ער איז הויעך ווי א מגדול, ער פירט זיך אויף גוט, אפילו ביי אים איז אויך דא, וואס ער ווייסט ביי זיך וואס ער דארף זיך מתקן זיין. ובין הים, סיי דער וואס ליגט אין דעם ים פון די תאוות רעות, מים דאס איז דאך תאוות, ביידע וישבו, ביידע זאלן זיך צוריקערן, בין מגדול סיי דער וואס איז אין ביהמ"ד, ער פירט זיך מיט א הויכע מדרגה, ובין הים סיי דער וואס איז אין דעם ים, אלע זאלן זיך צוריקערן.

לפני בעל צפון, דער יצה"ר ווערט דאך אנגערופן צפון, ואת הצפוני ארחיק מכם, בעפאר דער יצה"ר ווערט נאך א בעה"ב אויף ענק, לפני בעל צפון, תשובה דארף מען טוהן ווילאנג מען איז נאך אין די מעגליכקייט, ווילאנג עס קלאפט נאך אויפן הארץ פארוואס מ'פירט זיך אזוי, עס קומט אמאל א צייט וואס מ'זינקט אזוי ווייט, אז דאס הארץ טוהט שוין נישט וויי אפילו אויף וואס מען טוהט, מען איז אזוי געזינקען אז מ'קען זיך שוין אפילו נישט דערהייבן דערפון, לפני בעל צפון, בעפאר דער יצה"ר ווערט א בעל הבית, דארף זיין ויחנו לפני פי החירות, מקבל זיין אויף זיך דער עול תורה.

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה, די מדה פון קדושה דאס איז דער בחינה פון יונה, וועגן דעם ווערן אנגערופן אידישע קינדער יונתי, א יונה איז זיך נישט מדבק צו אינו בן זוגו, ווען זיין בן זוג שטארבט איז ער זיך נישט מתדבק מער אין א צווייטע בן זוג, די מדה פון יונה איז צוגעבינדענקייט צו זיין בן זוג, און אויסער דעם מיט אלע ברואים האט ער מער נישט קיין שייכות, זאגט שלמה המלך, יונתי, די מדה פון יונה וואס דארף זיין ביי כלל ישראל וואס איז נמשלה ליונה, איז אמאל בחגוי הסלע, אזוי ווי דער יונה בחגוי הסלע פון אלע זייטן איז ער ארומגענומען, דרייט ער זיך אויף די רעכטע זייט קומט אים דער נץ, דרייט ער זיך אויף די לינקע זייט איז דא

דער נחש, אונז זענען אין די מדרגה, וואס דאס איז אונזער גלות היינט, אונז זענען א יונה, א הייליג פאלק, א פאלק וואס איז אפגעזונדערט פון אלע טומאות פון די וועלט, אבער אונז געפונען זיך בחגוי הסלע, פון אלע זייטן זענען אונז ארומגענומען מיט א סכנה.

און דער אייבערשטער זאגט אונז, הראיני את מראיך, איך וויל זעהן וויאזוי דו זעהסט אויס, ווייז מיר דיין צורה, אלעס ווערט דאך אנגעשריבן אויפן פנים פונעם מענטש. הראיני את מראיך, די כלים וואס ווייזן, עס איז מראיך, זאגט דער אייבערשטער הראיני, איך וויל זעהן וויאזוי עס זעהט ביי דיר אויס די כלים, וויאזוי איז עס, איז עס ערליך, איז עס געפילטערט, איז עס אויסגעהאלטן וואס דו דארפסט צו האבן, הראיני את מראיך, קודם ווייז מיר וואס דו זעהסט, און נאכדעם השמיעני את קולך, נאכדעם וועל איך הערן וואס דו דאוונסט. ער פרעגט פארוואס איך דאווען און עס העלפט נישט מיינע תפילות, פארוואס מען איז מתפלל און מליידט און מיזעהט נישט קיין עק, פארוואס טוהט דער אייבערשטער זיך נישט מרחם זיין אויף אונז, מיט אונזערע תפילות וואס אונז בעט מיר, הראיני את מראיך זאגט דער אייבערשטער, איך וויל קודם זעהן די זאכן וואס דו זעהסט, און נאכדעם השמיעני את קולך, בי קולך ערב, ווען איז דיין קול ביי מיר אנגענעם, ווען עס איז ומראך נאודה, ווען די אלע זאכן וואס דו זעהסט איז נאודה עס איז שוין, דעמאלס איז ביי מיר קולך ערב. און דאס איז יונתי בחגוי הסלע, דאס איז אונזער נסיון פונעם היינטיגן דור, אונז זענען ארומגענומען מיט טומאה פון אלע זייטן, עס איז נישט דא פאר אונז קיין אנדערע עצה, נאר היטן זיך מיט וואס מ'קען, מאכן זיך גדרים וסייגים, אפילו עס קומט אן שווער, עס קומט אן מיט מסירות נפש, דארף זיך א יוד מאכן גדרים וסייגים כדי ער זאל נישט נכשל ווערן.

און הוכח תוכיח את עמיתך, מוסר זאגן פארן חבר, איך זעה דאך נישט אלעס, אבער דער חבר ווייסט דאך יא, יעדער חבר ווייסט ביים חבר וואס עס טוהט זיך, יעדער איינער האט אן אחריות, אוב ער ווייסט אז ביים חבר איז דא א זאך וואס איז נישט ווי עס דארף צו זיין, ער דארף אים מוכיח זיין, ער איז נישט קיין גוטע חבר ווען ער לאכט מיט מיט אים, צו ווען ער שפילט מיט אים צוזאמען מיט, א גוטער חבר איז ווען ער איז מעורר, און ער זאגט אים, עס פאסט נישט דו זאלסט זיך אזוי פירן, מען טאר עס נישט טוהן, איין ווארט פון א חבר, קען אסאך מאל אויפטוהן מער ווי אסאך און אסאך דרשות, מען דארף מעורר זיין, מוכיח זיין איינער דעם צווייטען, תוכחה איז נישט קיין מצוה וואס איז געגעבן געווארן פאר רבנים, תוכחה איז א מצוה וואס איז געגעבן געווארן פאר יעדן פונעם כלל ישראל, יעדער איינער פאר זיך דארף זיין א מוכיח פארן צווייטען, זיך נישט שעמען פון זאגן פאר א חבר

אז ער מוהט נישט גוט, ער מוהט אים נאר א מוכה, ער איז מציל אים, ער איז מציל זיינע בני בית, ער איז מציל זיינע קינדער, מיט דעם וואס מען איז מוכה איינער דעם צווייטען. און דאס איז אונזער עבודה אין די טעג, צו טוהן וואס אונז דארף מיר צו טוהן, און נאכדעם אז מאיז מתפלל צום אייבערשטן, מוהט דער אייבערשטער מקבל זיין די תפילות.

*

כיוצא ענדיגן, ווען די אידן האבן געזאגט די שירה, זיי האבן געדאנקט דעם אייבערשטער אויף די ניסים ונפלאות וואס דער באשעפער האט מיט זיי געטוהן, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת להי ויאמרו לאמר, אשירה להי כי נאה גאה סוס ורוכבו רמה בים. אונז האבן שוין היינט געהערט דערפון פונעם חשובער ראש ישיבה, וואס האט ארויסגעברענגט ביים רעדן, עס פעלט אונז ויגבה לבו בדרכי ה', זיך גרויס האלטן אין דרכי ה', וויסן עס האט א געוואלדיגער חשיבות, וויאזוי אונז זעען אויס, אלע אונזערע מצוות און מעשי'ט וואס אונז טוען, מאיז אראפגעקלאפט ביי זיך אליין, מען טראכט אסאך מאל מאיז שוין פארפאלן, איך בין שוין אזוי ווי איך בין, איך בין שוין נישט קיין צוואנציג יאהר, איך בין שוין נישט קיין פינף און צוואנציג, איך ליג שוין אזויפיל יאהרן אין דעם וועג ווי איך גיי, יעצט וועל איך אנפאנגן זיך מוישען, און משנה זיין, עס זעהט שוין נישט אויס איך זאל עס קענען טוהן, אונז טוען זיך נישט גענוג גרויס האלטן ויגבה לבו בדרכי ה', אונז האבן יא די כוחות הנפש, מען טאר נישט זיין עניו און א שפיל ברך, מוזאל וויסן אז אונז האבן געוואלדיגע כוחות הנפש וואס דער אייבערשטער האט געגעבן פאר יעדן יוד, דער אייבערשטער געט נישט קיין נסיון פאר א מענטש, א זאך וואס ער קען נישט עומד בנסיון זיין, אז דער אייבערשטער געט אים א נסיון, איז א סימן אז ער האט די מעגליכקייט עומד זיין בנסיון, אונז קענען זיך דערהייבן, אונז קענען אויסוואקסן לשם ולתפארת.

וויפיל איז דא אין די גמרא און חז"ל סיפורים פון גרויסע לייט, וואס זענען געווען אין די וועגן יאהרן זייער בשפל המצב, דער הייליגער רבי עקיבא וואס פערציג יאהר איז ער געווען א עם הארץ, ער האט גארנישט געקענט לערנען, און וואס עס איז אויסגעוואקסן פון אזא רבי עקיבא, וכהנה וכהנה וואס די גמרא ברענגט אלץ צו, אונז דארפן וויסן אונז האבן יא די מעגליכקייט דערצו, אנהייבן צו טראכטן, התקן עצמך בפרוזודור כדי שתכנס לפרקלין, עס וועט דאך קומען אמאל א טאג וואס מען וועט אלעס איבערלאזן, מען וועט גארנישט מיטנעמען, נאר דאס ביסל תורה און יראת שמים, און טאמער דאס וועט פעלן דעמאלס, בלייבט מען פארפאלן אויף לנצח

נצחים, נישט א זאך וואס מען קען דעמאלס מתקן זיין, היינט קען מען מוהק, יעצט איז א עולם המעשה, דעמאלס וועט מען שוין נישט קענען מתקן זיין.

א איד דארף האבן דער יוגבה לבו בדרכי ה'. ווען אידן זענען געקומען צום ים, און זיי האבן געוואלט זאגן שירה פארן אייבערשטן, זיי האבן זיך אנגעקוקט אונז קענען זאגן שירה פארן באשעפער, א נידריג פאלק בחומר ובלבנים, אונז זענען פשוטיע ארבייטערס געווען פון צופרי ביז ביינאכט, און מידארף יעצט זאגן אזא הויכע שירה פארן אייבערשטן, פון די אנדערע זייט עלה בלבו שישיר, ס'איז אים אויפגעאנגען דאס הארץ ער וויל דאך זאגן שירה, ער קען דאך נישט אדורכלאזן דער אייבערשטער טוהט אזעלכע ניסים מיט אונז, און אונז וועלן נישט זאגן קיין שירה.

שמיים אין ייטב לב (בפרשתינו אות ג') אז זיי האבן מתפלל געווען אויף דעם אליינס, ויאמרו לאמר זיי האבן מתפלל געווען אז זיי זאלן קענען זאגן, די אלשיך זאגט (פי ואתחנן) אז ווען א יוד שטעלט זיך דאווענען איז ער מתפלל און בעהט פונעם אייבערשטן, הי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, איד דארף זיך שטעלן דאווענען פאר דיר רבנו של עולם, איד ווייס וויאזוי איד זעה אויס, איד ווייס ווי ווייט איד בין פון דיר, ווי קען איד זיך שטעלן דאווענען, איד האב אפילו נישט קיין כוחות אין נפש זיך צו קענען שטעלן דאווענען, הי שפתי תפתח, רבושיע עפן מיר מיינע ליפן, ופי יגיד תהלתך, איד זאל קענען פאר דיר מתפלל זיין, אזוי גייט צו א יוד דאווענען, און אזוי זענען זיי צוגעגאנגען צו די שירה, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת להי, ס'איז עלה בלבם שישיר, זיי ווילן גיין זאגן שירה פארן אייבערשטן, אבער עס זאגט זיך נישט, מ'איז דאך נישט גענוג דערהויבן מען זאל קענען זאגן, ויאמרו האבן זיי מתפלל געווען, לאמר, אז דער אייבערשטער זאל זיי געבן די מעגליכקייט זיי זאלן קענען זאגן די שירה, און דער אייבערשטער האט זיי געגעבן די כוחות הנפש, און זיי האבן געזאגט די שירה.

די ערשטע הודאה וואס זיי האבן געגעבן פארן אייבערשטן, האבן זיי נישט געגעבן אויף דאס וואס איז געווען אין מצרים, די ערשטע הודאה האבן זיי געדאנקט דעם אייבערשטן, אז דער באשעפער האט זיי געגעבן די כוחות אז זיי קענען זאגן שירה, ער האט זיי געגעבן די מדת הגאות פון יוגבה לבו בדרכי ה', אשירה להי, רבושיע איד זאג פאר דיר שירה, כי גאה גאה, דו האסט מיר דערהויבן, דו האסט מיר געגעבן די מעגליכקייט די מדת הגאות אז איד זאל זיך קענען ארויסשטעלן און זאגן עד כאן, איד בין שוין נישט קיין פאלק פון מצרים, איד בין א נייער מענטש פון וואס איד בין געווען, און אויף דעם זאג איד דיר קודם שירה, די ערשטע שירה איז געווען אשירה להי, איד זאג פארן אייבערשטן שירה, כי גאה גאה, אז ער האט געגעבן די שטאלץ אין מיר אז

איך זאל זיך קענען שמעלן זאגן שירה פארן אייבערשטן, און נאכדעם האבן זיי געזאגט סום ורכבו רמה בים.

דאס דארף א איד מקיים זיין, דעם ויגבה לבו בדרכי ה', פארנעמען אויף זיך שמירת התורה והמצוות בכל פרטיה ודקדוקיה, ווערן אן אנדערער מענטש, פון דעם וואס מען איז געווען, בין מגדול ובין הים, דער ערוואקסענער דער וואס איז שוין א גדול בתורה איז אויף אן אנדערער אופן וויאזוי זיין תשובה דארף צו זיין פארן אייבערשטן, ובין הים, דער וואס איז פארזינקען אין דעם ים פון תאוות, איז אנדערשט זיין וועג פון ווישבו, וויאזוי ער דארף צוריקערן זיך צום אייבערשטן, אבער יעדער האט ארבעט, יעדער דארף אויף זיך מקבל זיין צו גיין בדרכי התורה והמצוות, אוועקגעבן זיך מיט מסירות נפש זיך צו קענען הימן ערליך בקדושה ובטהרה.

מען גייט אוועק פון א שבת התועבות, פון א שבת שירה, אונז געבן א שבת והודיה פארן אייבערשטן, אז מען האט זיך געקענט צוזאמקומען דעם שבת אינאיינעם, אויסנוצען א שבת פארן רבוננו של עולם, איך האף אז איעדער וועט עפעס מיטנעמען פון אלעם וואס מען האט גערעדט, מיטנעמען פאר זיך אינדערהיים. עס איז זיכער געווען א כבוד שמים פון דעם וואס מען איז זיך צוזאמגעקומען, דער באשעפער זאל העלפן מען זאל זיך קענען צוזאמקומען ווייטער אויך נאר מתוך שמחה וטוב לבב, מיט פרייליכע הערצער, דער באשעפער זאל אונז אלע בענטשען מיט אלע ברכות האמורות בתורה, מען זאל אהיימטראגן יעדער מיט זיך פולע רעגנצאלעך ווי מען האט גערעדט פון תורה און עבודה ויראת ה', און דער עיקר איז וואס דער רמב"ן זאגט אין אגרת הרמב"ן, ווען מען לערנט אין א מוסר ספר און מען שמעלט זיך אויף דערפון, דארף מען טראכטן וואס האב איך געלערנט יעצט, און וואס איך קען גיין אויספירן דערפון אויף הלכה למעשה. יעדער איד ווען ער האט אן התעוררות, שטייט אין הייליגע ספרים (ראה בספיק קדושת לוי לשבועות בשם הרמב"ן בסי האמונה והסתחון פייט) דארף ער עס אריינלייגן אין א כלי תיבה, עפעס מוהן א דבר טוב וואס ער האט זיך פארגענומען וואס ער גייט דאס מוהן, און דורכדעם האט ער די מעגליכקייט אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, בשעת עס איז דא א התעוררות צו אהבת ה', דארף מען עס אריינלייגן אין א חפץ, יעדער זאל אויף זיך נעמען א געוויסע חפץ און א געוויסע ענין, וואס ער גייט אנהייבן תיבה צו מוהן דערין.

זאל דער אייבערשטער געבן, מען זאל קענען זיך פירן על דרך התורה והמצוות, דער באשעפער וועט מזמין זיין עס וועט זיין קולך ערב ומראיך נאווה, אונז זאלן אויסזעהן שיין, און אונזער קול זאל זיין אנגענעם פארן אייבערשטן, דער באשעפער

זאל מקבל זיין אלע אונזערע תפילות וואס אונז בעט מיר לרחמים ולרצון, דער באשעפער זאל בענטשען אונז אלע מיט בני חיי ומזוני, עם איז דאך די וואך געווען די פרשה פון קריעת ים סוף, מזונותיו של אדם וואס איז קשה כקריעת ים סוף, עם איז געשפאלטן געווארן דער ים, זאל דער אייבערשטער געבן עם זאל געשפאלטן ווערן ביי אונז און ביים גאנצן כלל ישראל, דער חלק המזונות זאל נישט שווער אנקומען, אזוי ווי דער אייבערשטער האט אונז דעמאלס געהאלפן פון איין רגע אויף די אנדערע רגע איז געשעקן אזא שינוי, אזוי זאל זיין אין די פרנסה פונעם מענטש.

זיווגו של אדם איז דאך קשה כקריעת ים סוף, וואס מען האט שוין אסאך מאל גערעדט, אז זיווגו של אדם מיינט נישט נאר צו טרעפן דעם זיווג, זיווגו של אדם איז דער מייטש ווען מען האט שוין געטראפן דעם זיווג, אז מען זאל קענען מיט זיין זיווג אדורכגיין דעם לאנגן ים וואס מען דארף אדורכצוגיין, דאס איז קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, עם איז דאך געווען קריעת ים סוף, זאל דער אייבערשטער העלפן ביי אונז אלע עם זאל זיין אין דעם אויך א ישועה פארן גאנצן כלל ישראל. כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני הי רופאך, סאיז דאך די פרשה געווען א וואך פון רפואות, א וואך פון פרנסה, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם, אז מיט דעם וועט מען קענען דינען דעם אייבערשטן.

זאל דער באשעפער געבן, אונז זאלן קענען זאגן שירות ותשבחות פארן אייבערשטן שטענדיג, גלייבן אז כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, קיינמאל זיך נישט מתרעם זיין אויפן אייבערשטן, די שווערסטע מצבים וואס א איד גייט אדורך, איז נאר א נסיון וויאזוי זיין שירה וועט זיין, וויאזוי ער וועט עם אויפנעמען, און וויאזוי ער וועט דאנקען פארן אייבערשטן אויף דעם גוטס וואס ער האט אונז געטוהן, עם איז שבת שירה, אונז נעמען זיך מיט פון דעם שבת דעם כח צו זאגן שירה פארן אייבערשטן שטענדיג.

זאל דער אייבערשטער אונז געבן, אז אונז זאלן קענען מאקע זאגן שירה מיט פרייליכע הערצער, מתוך עמקי הלב, שבענו מטובך, עם זאל זיין אזעלכע טובות וואס מ'קען דערפון זאמ ווערן, מיזאל זעהן די ישועה פונעם אייבערשטן, כימי צאתנו ממצרים יראנו נפלאות, יציאת מצרים די פרשיות איז געווען, זאל נתעורר ווערן אויף אונז אויך א גאולה עולמית, דער באשעפער זאל רחמנות האבן אויפן גאנצן כלל ישראל, יעדער זאל געהאלפן ווערן מיט א גאולה פרטית, דער עיקר זאלן מיר זוכה זיין אלע אינאיינעם אקעגן צו גיין משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' אהרן צבי עלבויגן הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת הנכד ישעי' נ"י בן לבנו הר"ר ישראל הי"ו
והכנסתו בכריתו של אברהם אבינו ע"ה

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' אברהם חיים שטערן הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת הנכד אצל בנו הר"ר יחיאל הי"ו
למזל טוב

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' אברהם שטערן הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
באירוסיו בתו הכלה תחי' למזל טוב

נתנדב ע"י ידידינו
מוה"ר ר' יואל מעללער נ"ו
לרגל תגלחת בנו כמר ישע חיים נ"י
למזל טוב

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה
להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו 718.387.5770